

DUES DÈCADES DE NEGOCIACIONS A LA COMISSIÓ BILATERAL GENERALITAT-ESTAT PER RESOLDRE CONTROVÈRSIES COMPETENCIALS PER LA VIA DE L'ARTICLE 33.2 DE LA LOTC. ANÀLISI, BALANÇ I PERSPECTIVES DE FUTUR

Raül Digón Martín*, Eva Torras Sagristà**, Gisela Monterde Vives***, Marta Reverter Pellicer****

Resum

La reforma aplicada l'any 2000 a la Llei orgànica 2/1979, de 3 d'octubre, del Tribunal Constitucional, mitjançant la Llei orgànica 1/2000, de 7 de gener, va modificar l'article 33 de la LOTC per introduir una via de negociació bilateral entre el Govern de l'Estat i els diferents governs autonòmics, prèvia a l'eventual interposició de recursos d'inconstitucionalitat per les parts contra normes —estatals o autonòmiques— amb rang de llei. Aquest procediment, útil per a supòsits de discrepàncies competencials, ha generat en el cas català tota una casuística d'interès jurídic durant vint anys, que ja suma més de cent negociacions i dotzenes d'acords adoptats. L'objecte d'aquest article és examinar l'aplicació d'aquest procediment a Catalunya els darrers vint anys, mitjançant l'anàlisi quantitativa i qualitativa de les tendències i singularitats que s'hi observen. Finalment, s'exposen consideracions derivades de la dinàmica recent del procediment, com a via de pacte per a la concreció competencial entre els diferents nivells de govern de l'Estat.

Paraules clau: Comissió Bilateral; bilateralitat; conflictivitat; acord prejudicial; recurs d'inconstitucionalitat; controvèrsia competencial; negociació; article 33.2 LOTC.

TWO DECADES OF NEGOTIATIONS IN THE GENERALITAT-STATE BILATERAL COMMISSION RESOLVING CONFLICTS OF POWERS THROUGH ARTICLE 33.2 OF THE ORGANIC LAW OF THE CONSTITUTIONAL COURT. ANALYSIS, BALANCE, AND FUTURE PERSPECTIVES

Abstract

The reform applied in 2000 to Organic Law 2/1979, of 3 October, of the Constitutional Court (LOTC), by means of Organic Law 1/2000, of 7 January, modified Article 33 of the LOTC to introduce a method of bilateral negotiation between the Spanish Government and the different autonomous governments, prior to the possible filing of appeals of unconstitutionality by the parties against either state or autonomous government norms with rank of law. This procedure, useful for cases of discrepancy with regard to powers, has generated in the Catalan case a whole casuistry of legal interest over the last twenty years, which already adds up to more than one hundred negotiations and dozens of adopted agreements. The purpose of this article is to examine the application of this procedure in Catalonia over the last twenty years, through the quantitative and qualitative analysis of the trends and singularities that have been observed. Finally, considerations derived from the recent dynamics of the procedure are presented, as a method for agreeing on the specification of powers between the different levels of government of Spain.

Key words: bilateral commission; bilateralism conflict; out-of-court settlement; appeal of unconstitutionality; conflict of powers; negotiation; Article 33.2 LOTC.

* Raül Digón Martín, professor associat (doctor) del Departament de Ciència Política, Dret Constitucional i Filosofia del Dret a la Universitat de Barcelona i responsable d'Estudis Jurídics i Gestió de la Informació a la Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament. Departament de la Presidència, Generalitat de Catalunya. Facultat de Dret, av. Diagonal, 684, 08028 Barcelona. rauldigonmartin@ub.edu.

** Eva Torras Sagristà, cap de l'Oficina de Seguiment i Suport a les Comissions Paritàries Estat-Generalitat. Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament. Via Laietana, 14, 08003 Barcelona. etorras@gencat.cat.

*** Gisela Monterde Vives, tècnica superior jurista a la Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament. Via Laietana, 14, 08003 Barcelona. giselamonterde@gencat.cat.

**** Marta Reverter Pellicer, tècnica superior jurista a la Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament. Via Laietana, 14, 08003 Barcelona. martareverter@gencat.cat.

Article rebut el 04.04.2021. Avaluació cega: 17.05.2021 i 17.05.2021. Data d'acceptació de la versió final: 23.05.2021.

Citació recomanada: Digón Martín, Raül, Torras Sagristà, Eva, Monterde Vives, Gisela, i Reverter Pellicer, Marta. (2021). Dues dècades de negociacions a la Comissió Bilateral Generalitat-Estat per resoldre controvèrsies competencials per la via de l'article 33.2 de la LOTC. Anàlisi, balanç i perspectives de futur. *Revista Catalana de Dret Públic*, 63, 137-165. <https://doi.org/10.2436/rcdp.i63.2021.3670>.

Sumari

1 Introducció

2 L'abast dels acords adoptats de conformitat amb el procediment de l'article 33.2 de la LOTC

2.1 La naturalesa i la tipologia principal dels acords

2.2 Força vinculant, eficàcia dels acords i problemàtica

3 Anàlisi del funcionament del mecanisme de l'article 33.2 de la LOTC en els conflictes competencials entre l'Administració general de l'Estat i la Generalitat de Catalunya

3.1 La distribució de les negociacions per anualitats

3.2 Negociacions en funció del color polític del Govern

3.3 Les negociacions en funció de l'origen de la norma legal afectada

3.4 El resultat de les negociacions

3.5 El contingut dels acords

4 Conclusions i perspectives de futur

Referències bibliogràfiques i altres fonts

Annex 1. Procediments de negociació bilateral iniciats d'acord amb l'article 33.2 LOTC (Catalunya) 2000-2020 (ordenats del cas més recent al més antic)

Annex 2. Procediments de negociació bilateral (art. 33.2 LOTC) closos amb acord (total o parcial) final (Catalunya) 2000-2020 (del cas més recent al més antic)

1 Introducció

D'acord amb el marc polític que fixa l'Estatut d'autonomia de Catalunya (art. 3.1 de l'EAC) en relació amb la Constitució, la bilateralitat és un dels principis que informen les relacions institucionals de la Generalitat de Catalunya amb l'Administració general de l'Estat. En conseqüència, el principi de bilateralitat, tot i la controvèrsia constitucional que ha suscitat,¹ orienta els treballs de quatre òrgans paritaris: la Comissió Bilateral Generalitat-Estat, la Comissió Mixta de Transferències, la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals i la Comissió Bilateral d'Infraestructures, que exerceixen funcions de col·laboració i negociació institucional sobre assumptes d'interès comú per a les administracions d'ambdós governs, sovint en àrees d'incidència sobre les respectives polítiques públiques. Aquests òrgans estan regulats a l'Estatut (art. 183, DT 2a, art. 210, i DA 3a.2),² així com als acords i reglaments de funcionament intern corresponents. Finalment, pel que fa a la Comissió Bilateral Generalitat-Estat, també resulten d'aplicació les previsions de l'article 153 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic (LRJSP).

Entre les funcions de la Comissió Bilateral destaca la deliberació i el tractament de conflictes competencials sobre normes —estatals o autonòmiques— amb rang legal (lleis, decrets llei, decrets legislatius) i, si escau, l'adopció d'acords de solució (art. 183.2.d EAC). Aquest és el marc d'aplicació del procediment de l'article 33.2 de la Llei orgànica 2/1979, de 3 d'octubre (LOTC),³ que disposa que el termini d'interposició d'un recurs d'inconstitucionalitat —ordinàriament de 3 mesos d'ençà de la publicació de la norma amb rang de llei— es pot estendre fins als 9 mesos si, a sol·licitud de qualsevol d'ambdues parts, es reuneix la Comissió Bilateral entre l'Administració general de l'Estat (AGE) i la comunitat autònoma (CA) i s'hi adopta un acord d'inici de negociacions per resoldre les discrepàncies. L'acord pot fer referència a la invocació o no de la suspensió de la norma en cas que es presenti el recurs; s'ha de comunicar al TC (dins els 3 mesos següents a la publicació de la disposició) i s'ha de publicar al BOE i al diari oficial autonòmic. Per al decurs del procediment, a diferència del recurs d'inconstitucionalitat, no és preceptiu que s'emeti cap dictamen del Consell de Garanties Estatutàries ni del Consell d'Estat.

A Catalunya, la tasca d'exercir les funcions que fixa l'article 33.2 LOTC s'ha assignat a la Subcomissió de Seguiment Normatiu, Prevenció i Solució de Conflictes,⁴ d'acord amb l'article 11 del Reglament de la Comissió Bilateral Generalitat-Estat, que estableix que aquesta Subcomissió (de caràcter permanent, atès l'art. 10.4 del Reglament) exerceix les funcions atribuïdes a la Comissió Bilateral en l'esmentat precepte de la LOTC.⁵ L'article 11 del Reglament, en fixar el mètode de treball de la Subcomissió, disposa que s'hi podrà adoptar l'acord d'inici de les negociacions; així com també acordar que es creï un grup de treball d'anàlisi de

1 El recurs d'inconstitucionalitat interposat per 99 diputats del PP contra l'EAC va considerar que el principi de bilateralitat es basava en un model incorrecte de relació entre l'Estat i la Generalitat, en situar les parts en posició d'igualtat. En aquest sentit, es qüestionava la concreció procedimental del principi en la Comissió Bilateral Generalitat-Estat. Tanmateix, la STC 31/2010, de 28 de juny (FJ 13) va esclarir que l'Estatut “no és seu normativa inadequada” per proclamar els principis que han d'inspirar la relació entre l'Estat (central) i les institucions de la CA, alhora que puntualitzà que, en la relació de bilateralitat, que no exclou la multilateralitat, la posició de l'Estat “central” és de superioritat envers les CA, projectant-se el principi de bilateralitat com una manifestació del principi general de cooperació (Pérez Velasco, 2010: 385-386). De manera alternativa, s'ha plantejat la “bilateralitat equitativa plurinacional” (posició d'igualtat Generalitat-Estat) en les relacions intergovernamentals, com a element per contribuir a un model territorial que reforci l'autogovern de Catalunya i en reconegui la personalitat nacional (Informe 2/2019 IEA, p. 55-57).

2 L'origen de les comissions bilaterals entre l'Estat i les CA fou als anys vuitanta, però arran del seu reconeixement estatutari, seguint l'Estatut d'autonomia de Catalunya, s'obrí un debat sobre la bilateralitat i les vies de col·laboració entre l'Estat i les CA, com ara les negociacions per evitar d'acudir al TC (Ridaura Martínez, 2007: 66 i 2010: 258; García Morales, 2008: 53; Ruiz González, 2012: 298).

3 Mitjançant la Llei orgànica 1/2000, de 7 de gener, s'afegeix a l'article 33 de la LOTC l'apartat 2 esmentat i el 3. Aquesta reforma va donar un nou impuls a les comissions bilaterals (Ridaura Martínez, 2010: 259; García Morales, 2016: 130).

4 La Comissió Bilateral disposa de diverses subcomissions per matèries (seguiment normatiu, prevenció i solució de conflictes; infraestructures i equipaments; assumptes europeus i acció exterior; col·laboració i cooperació; cooperació en matèria d'immigració), amb els grups de treball respectius, així com dels grups de treball de la mateixa Comissió (GT de metodologia per determinar el compliment de la DA 3a de l'EAC; GT amb representats de la CB i de la CMAEF per al desenvolupament dels arts. 140.2, 180 i 182 de l'EAC).

5 Aquest òrgan, creat mitjançant l'Acord de la Comissió Bilateral Estat-Generalitat —en la reunió constitutiva de 26/2/2007— sobre l'engegada de la Subcomissió de Seguiment Normatiu, Prevenció i Solució de Conflictes, es va posar en funcionament per Acord de la Comissió Bilateral de 17/7/2007, que en detalla les funcions. El regula l'art. 11 del Reglament de la Comissió Bilateral (2011). Com a subcomissió permanent, la constitueixen membres de la Comissió Bilateral i les persones que ocupin les secretaries respectives (art. 10.3 del Reglament de la Comissió Bilateral). La formen els presidents d'ambdues representacions (darrerament, la persona titular del Departament de la Presidència i la del Ministeri de Política Territorial) i els secretaris respectius.

les discrepàncies, i que, quan el grup conclouï una proposta de solució de les discrepàncies (o la impossibilitat de convenir-hi proposta) es formalitzarà l'acord corresponent.⁶ A la pràctica, la Subcomissió adopta els acords d'inici de negociacions bilaterals (que disposen alhora la designació d'un grup de treball que n'ha de proposar la solució,⁷ a més de disposar la comunicació de l'acord al TC i la inserció al BOE i al DOGC, *ex art.* 33.2 LOTC). També adopta —ateses les conclusions del grup de treball— els acords subsegüents de finalització de les negociacions.⁸ Altrament, tot i que l'article 11.4 del Reglament preveu que si el grup constata la impossibilitat de convenir una proposta conjunta, s'ha de formalitzar l'acord corresponent, no resulta habitual documentar la manca d'acord.⁹ Les concrecions del Reglament com a norma de funcionament són rellevants perquè completen el règim jurídic de l'article 33.2 LOTC, precepte que només regula el primer moment (decisió d'inici) del procediment, sense abordar-ne les fases ulteriors de desenvolupament i desenllaç final (González Beilfuss, 2007: 25-26).

Aquest funcionament, exposat en línies generals com a praxi consolidada de la Subcomissió i els seus grups de treball, permet una tramitació operativa dels procediments de l'article 33.2 LOTC més flexible que la que resultaria de l'aplicació estricta del règim de funcionament de les sessions plenàries de la Comissió Bilateral, ateses les previsions formals que estableix el seu reglament específic i les disposicions de la normativa d'aplicació comuna als òrgans de cooperació bilateral,¹⁰ així com les dificultats que, per la composició, suposa convocar sovint el plenari de la Comissió.

Els vint anys transcorreguts d'ençà de la introducció en l'ordenament jurídic del procediment de negociació esmentat, arran de la reforma de la LOTC del 2000, i la notable activitat negociadora mitjançant aquesta via prejudicial a Catalunya durant els darrers anys, fan oportú examinar l'evolució i les característiques dels acords que la Subcomissió competent, ateses les conclusions dels grups de treball específic de què es dota en cada negociació, adopta en cada cas. La recerca comprèn l'estudi per variables dels procediments de negociació bilateral (art. 33.2 LOTC) desenvolupats a Catalunya fins al 31 de desembre de 2020, partint d'una consideració succinta de l'àmplia bibliografia que ja ha tractat la temàtica (pel que fa a anàlisis referides generalment al conjunt de CA o bé a l'estudi específic del cas català en períodes anteriors al que examinem),¹¹ bo i destacant que aquest treball comprèn per primer cop l'anàlisi del total de procediments negociadors desenvolupats a Catalunya entre els anys 2000 i 2020 per la via de l'article 33.2 LOTC.

---

6 El model de treball per als procediments de l'art. 33 LOTC —entre la Subcomissió esmentada i el grup de treball— que estableix el Reglament de la Comissió Bilateral Estat-Generalitat en el cas català és comú al model que estableixen les [normes de funcionament de les comissions bilaterals de cooperació](#) de les CA d'Andalusia, el País valencià, l'Aragó i Castella i Lleó. Altrament, les normes de funcionament de les comissions bilaterals de les CA de Galícia, Astúries, Cantàbria, Castella-la-Manxa, Canàries, Extremadura, Illes Balears i la Comunitat de Madrid defineixen un model en què la mateixa Comissió, en la gestió dels procediments de l'art. 33.2 LOTC, es doti directament —sense Subcomissió— d'un grup de treball, mentre que les CA de Múrcia, la Rioja, Navarra i el País Basc no detallen cap sistema específic per al procediment tractat (tot i que els acords d'inici de negociacions publicats preveuen que es designi un grup de treball per proposar a la Comissió Bilateral —o a la Junta de cooperació en el cas navarrès— les solucions que s'escaiguin).

7 Un dels punts de la part dispositiva dels diferents acords inicials de negociacions bilaterals pels quals s'inicien els diferents procediments (art. 33.2 LOTC) indica generalment que la Subcomissió acorda “designar un grup de treball per proposar a la Subcomissió la solució que s'escaigui”, però el cos de l'acord no designa en sentit estricte cap grup de treball concret a aquest efecte.

8 Vegeu, a tall d'exemple, els acords —adoptats per la Subcomissió— d'inici de negociacions i designació de grup de treball que n'ha de proposar la solució escaient ([Resolució EXI/2370/2020, de 22 de setembre](#), DOGC núm. 8242, 7/10/2020) i de finalització ([Resolució EXI/699/2021, de 10 de març](#), DOGC núm. 8372, 24/3/2021), en relació amb la Llei 5/2020, del 29 d'abril, de mesures fiscals, financeres, administratives i del sector públic i de creació de l'impost sobre les instal·lacions que incideixen en el medi ambient.

9 La previsió de l'art. 11.4 del Reglament de la Comissió Bilateral es pot comparar amb altres normes de funcionament. Així, en dues de les comissions bilaterals de CA que es regeixen pel segon model esmentat a la nota 6 (Comissió Bilateral - grup de treball, sense Subcomissió), Galícia i Cantàbria, quan els resultats de les anàlisis del grup de treball constatin la manca d'acord sobre la possibilitat de resoldre les discrepàncies de la norma en qüestió, l'aixecament d'acta del grup constatant-ho —o bé l'acord del grup en aquest sentit (casos d'Extremadura i Balears)— farà que no calgui la reunió de la Comissió Bilateral per donar per finalitzat el procediment.

10 Vegeu, en aquest sentit, l'art. 153.4 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre (previsió de certificació dels acords en acta) i l'art. 9 (actes) del Reglament de la Comissió Bilateral.

11 Vegeu-ne, entre d'altres: González Beilfuss, 2007; Casas i Rondoní, 2011; Latorre Vila, 2013; Arbós, 2014; Roig Molés, 2015; Castrillo Vivancos, 2016; Gimeno Fernández, 2020; Albeton, 2020, etc.

2 L'abast dels acords adoptats de conformitat amb el procediment de l'article 33.2 de la LOTC

La bibliografia existent sobre el caràcter dels acords que tractem ajuda a esclarir, com a avantsala de l'objecte estricta d'aquest article, les qüestions següents: quina és la naturalesa jurídica d'aquests acords? Quines tipologies d'acord s'han esdevingut majoritàriament? Quina n'és la força vinculant i l'eficàcia real? Quins problemes estructurals afecten el procediment? Un breu estudi preliminar d'algunes de les principals aportacions doctrinals existents hi dona resposta.

2.1 La naturalesa i la tipologia principal dels acords

L'article 33.2 LOTC permet incentivar fórmules de negociació per tractar controvèrsies competencials de manera alternativa a la jurisdicció constitucional, en relació amb la totalitat o una part dels preceptes d'una norma amb rang i força de llei. Constitueix, per tant, una oportunitat de diàleg tècnic i jurídic, basat en les deliberacions dels representants de l'AGE i de la Generalitat de Catalunya, que sovint genera tot un intercanvi de propostes i contrapropostes d'acord. Es tracta d'un procediment que propicia que els poders executius de l'Estat i de la comunitat autònoma intervinguin, mitjançant el pacte, en la resolució de les divergències i, per tant, en la concreció de la distribució territorial de competències al nostre sistema polític (Martín Alonso, 2021: 216-217), amb la reducció progressiva del paper del Tribunal Constitucional quant a la tasca de delimitació competencial, com a tendència que s'observa els darrers anys.¹²

Igualment, així com la decisió d'interposar o no un recurs d'inconstitucionalitat respon a criteris d'oportunitat política (Arbós, 2014: 130; Casas i Rondoní, 2011: 354), podem considerar que la naturalesa *sui generis* dels acords derivats del procediments de l'article 33.2 LOTC també és *de facto* política, emparada en els arguments jurídics consensuats que resultin escaients. És a dir, tot i el rigor del procediment i de les consideracions tècniques que s'hi plantegen, és palès que hi ha un marge de discrecionalitat tàctica que explica la flexibilitat dels acords i, alhora, les limitacions.

En essència, els acords assolits són de dos tipus (Arbós, 2014: 135): 1) els que fixen l'inici de les negociacions, de publicació preceptiva d'acord amb l'article 33. 2.c de la LOTC; 2) els que adopten la solució —total o parcial— de les diferències tractades, que cal formalitzar d'acord amb l'article 11.4 del Reglament de la Comissió Bilateral. Al seu torn, els acords de solució de controvèrsies poden, majoritàriament: a) pactar un compromís d'esmena específica de la norma; b) convenir una determinada interpretació de la norma discutida i/o c) preveure el desenvolupament reglamentari de la norma debatuda sota els paràmetres acordats¹³ (González Beilfuss, 2007: 33). Igualment, els acords també es poden classificar senzillament entre: a) els que acorden promoure una iniciativa per modificar la norma o derogar-ne algun precepte; b) els que fixen una determinada interpretació; c) els que fixen altres compromisos (Gimeno Fernández, 2020: 166). Per bé que s'han proposat classificacions més sofisticades i exhaustives (Roig Molés, 2015).¹⁴ Així mateix, cal destacar

12 En l'etapa estatutària compresa entre el juliol del 2006 i el desembre de 2015, l'ús previ del mecanisme de l'art. 33.2 LOTC a Catalunya respecte dels casos d'interposició directa de recursos d'inconstitucionalitat palesa que de 93 assumptes conflictius sobre normes amb rang legal entre ambdós governs, en 29 casos (el 31,2%) es plantejà directament el recurs, mentre que en 64 casos (el 68,8%) es va optar en primer lloc per la via de negociació que tractem, amb un ús superior, per tant, als 2/3 de casos (Castrillo, 2016: 35). Entre el 2016 i el 2020, seguint amb el cas català, la proporció varia: de 34 recursos al TC contra normes amb rang de llei, 20 (el 58,82%) s'interposaren directament, mentre que 14 (el 41,18%) van ser a continuació d'un procediment negociador clos sense acord (13) o amb acord parcial (1), per bé que la producció legislativa d'aquest període s'emmarca en un conflicte institucional intens, amb lleis de contingut ideològic marcat, difícilment negociables en el marc de l'art. 33.2 LOTC (González Beilfuss, 2007: 24). Així mateix, les dades del 2020 per a tot l'Estat mostren que de 195 sentències del TC només n'hi ha 15 (7,69%) sobre processos competencials (11 per recursos d'inconstitucionalitat), percentatge que confirmaria la minva de la tasca del TC en la delimitació competencial envers normes amb rang de llei controvertides, a causa de l'ús del mecanisme de l'art. 33.2 LOTC i d'altres factors (Martín Alonso, 2021).

13 N'és exemple l'[Acord de 25.11.2019](#) de la Subcomissió de Seguiment Normatiu, Prevenció i Solució de Conflictes en relació amb el Reial decret llei 6/2019, d'1 de març, de mesures urgents per a garantia de la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en el treball i l'ocupació, el punt 2 del qual rebla que: "A l'objecte de conferir més seguretat jurídica a l'ordenament del sector, l'Estat i la Generalitat de Catalunya es comprometen, respectivament, a incorporar els criteris interpretatius acordats en l'apartat anterior en el desenvolupament reglamentari de la regulació del Registre de plans d'igualtat de les empreses previst en la nova redacció donada a l'article 46.6 de la Llei orgànica 3/2007 per l'article 1.Dos del Reial decret llei 6/2019 i en el desenvolupament reglamentari de la regulació del Registre públic de plans d'igualtat creat per l'article 36. 5 de la Llei de Catalunya 17/2015, de 21 de juliol".

14 Vegeu Roig Molés (2015), que desglossa els acords entre llur tipologia formal (a. acords de modificació legal; b. acords d'adopció de text reglamentari, i c. acords d'interpretació) i una tipologia material dels acords sobre lleis estatals (a. configuració de la norma estatal com a norma de mínims; b. reconeixement de competències autonòmiques concretes; c. garantia d'actuacions concretes

els acords que conjuminen els continguts exposats (com ara la interpretació d'alguns preceptes de la norma més un compromís de desenvolupament reglamentari en el sentit acordat; o el compromís d'interpretació més el de modificació legal).¹⁵

De fet, en relació amb la pluralitat de tipus d'acord, cal destacar que no hi ha cap regulació que fixi o limiti el possible contingut dels acords de les comissions bilaterals en el marc del procediment tractat (art. 33.2 LOTC). El règim jurídic dels continguts deriva de les facultats de les parts de la Comissió i del règim aplicable als acords intergovernamentals. La LOTC no faculta els governs o les comissions per a cap actuació no inclosa al seu àmbit de disposició, ni en redueix la vinculació al text de la norma legal aprovada (Roig Molés, 2015: 46-47). Així, entre els centenars d'acords signats en el marc del procediment de l'article 33.2 de la LOTC, per part de les subcomissions competents (Alberton, 2020: 27), podem remarcar a tall d'exemple especial que s'hi ha pogut pactar com a fórmula el compromís de promoure un conveni entre les parts (Arbós, 2014: 140).¹⁶

Així mateix, pel que fa a l'abast territorial dels possibles acords, cal subratllar que, quan les normes amb rang de llei discutides són de caràcter estatal, és possible, i ja n'hi ha hagut casos, que es produeixin diferents procediments simultanis en distintes comissions bilaterals de diverses CA sobre els mateixos preceptes d'una determinada norma, circumstància que planteja la qüestió de la coherència entre els diversos acords adoptats (Roig Molés, 2015: 45-46).

2.2 Força vinculant, eficàcia dels acords i problemàtica

Es considera que la força vinculant dels acords finals adoptats en l'àmbit tractat no és, *per se*, més que la del "compromís polític que assumeixen aquells que els conclouen" (Arbós, 2014: 135), atès que no vinculen els tribunals (STC 106/2009, de 4 de maig, FJ 3; qüestió d'inconstitucionalitat en relació amb la CA de Cantàbria, en matèria de comerç) ni tampoc el legislador, si més no directament. De fet, s'ha qüestionat la presumpta "atribució de competències legislatives" a les comissions bilaterals quan s'hi adopten acords de modificació de la norma objecte de controvèrsia (Latorre Vila, 2013: 93), però el compromís de promoure la modificació d'una norma amb rang legal no desplaça les funcions d'iniciativa i d'aprovació pròpies dels poders executiu i legislatiu. L'acord només és eficient si es vehicula mitjançant les figures, els procediments i les garanties de la producció legislativa en el nostre sistema, de manera que no es qüestiona el principi de separació de poders (González Beilfuss, 2007: 33).

En relació amb l'àmbit judicial, per bé que l'article 153.4 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic (LRJSP), preveu que les decisions adoptades per les comissions bilaterals revesteixen la forma d'acords i són de compliment obligat, quan així es prevegi expressament, per a les dues administracions que els subscriuguin (i, en aquest cas, serien exigibles d'acord amb la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa, LJCA), el fet és que la naturalesa d'aquests acords, tal com s'ha exposat, és eminentment política i n'és difícil l'exigibilitat judicial posterior: cap dels òrgans jurisdiccionals previstos a la LJCA té reconeguda la competència específica de fiscalitzar aquests acords (Gimeno Fernández, 2020: 159). Així mateix, no es té constància d'acords que n'hagin establert el compliment obligat de manera expressa.

D'altra banda, la possible influència dels acords tractats sobre el poder legislatiu resulta relativa o parcial, ja que si bé s'adopten acords de reforma legal en un nombre significatiu de negociacions sobre normes autonòmiques,¹⁷ això no s'esdevé respecte de les estatals. S'ha observat que aquesta diferència podria

---

autonòmiques o cobertura d'actuacions autonòmiques dubtoses; d. limitació del caràcter vinculant d'informes de l'Estat, etc.).

¹⁵ Vegeu, a tall d'exemple, la Resolució de 3/3/2021, de la Secretaria General de Coordinació Territorial, per la qual es publica l'Acord de la Comissió Bilateral de Cooperació Administració general de l'Estat-Generalitat, en relació amb el Decret llei 7/2020, de 26 de juny, de modificació de la Llei 19/2017, de 20 de desembre, de renda valenciana d'inclusió, que acorda que la Generalitat Valenciana promogui iniciatives legislatives de modificació d'articles de la llei esmentada i també la interpretació concreta d'alguns articles.

¹⁶ [Acord de la Comissió Bilateral de Cooperació AGE – CA Galícia](#) en relació amb la Llei 7/2012, de 28 de juny, de muntanyes [montes] de Galícia (BOE Núm. 134 05/06/2013).

¹⁷ Se'n pot destacar el cas recent de l'[Acord sobre la Llei 2/2020, de 5 de març, de la vitivinicultura](#), que pacta l'impuls legislatiu per a la supressió de part d'un precepte, juntament amb el compromís de desenvolupament reglamentari en els termes que s'hi fixen.

respondre a factors com la distinta configuració d'ambdós tipus de normes amb rang de llei,¹⁸ així com a les dinàmiques parlamentàries i de govern, que són disperses en els nivells autonòmic i estatal (Roig, 2015: 47 - 48). Igualment, podem destacar les dificultats addicionals per al compliment d'acords en casos de governs en minoria o coalicions, així com també diverses paradoxes, com ara que una llei catalana aprovada amb el vot favorable d'un grup del Parlament sigui ulteriorment qüestionada pel Govern central, malgrat que formi part determinant d'aquest Govern un partit estatal coalitzat amb el partit català representat per aquell grup parlamentari,¹⁹ o bé quan s'escau que un reial decret llei que motiva la invitació a un procediment de negociació (art. 33.2 LOTC) per part del Govern de la Generalitat hagi estat prèviament convalidat al Congrés amb el vot favorable o l'abstenció dels grups parlamentaris representatius dels partits que formen el Govern català o que hi donen suport.²⁰

No obstant això, els acords a considerar són transcendents perquè amplien el termini d'interposició del recurs d'inconstitucionalitat (només, però, entre les parts de la negociació), tenint present que l'acord d'inici de negociacions pot fer referència a la invocació o no de la suspensió de la norma en el cas de presentar-se el recurs (art. 33. 2 b LOTC). Emperò, les negociacions es poden abandonar i res no obsta que s'interposi el recurs en relació amb preceptes la discussió sobre els quals es trobi encara dins del període màxim de negociació.

Així mateix, en alguns procediments regits per l'article 33.2 LOTC concorren interessos típics del tacticisme de les relacions intergovernamentals, que en dificulten l'anàlisi exclusivament jurídica, tal com palesen l'oportunitat de guanyar temps de vigència per a una llei per part del Govern autonòmic que malda per evitar-ne la suspensió, atesos els articles 161.2 CE i 30 LOTC; l'ús de l'expectativa d'interposar recurs d'inconstitucionalitat com a element de pressió negociadora; o bé els casos de negociacions avançades que no aconsegueixen evitar el recurs. D'altra banda, tal com apunta part de la doctrina, la interacció professional entre els responsables de les unitats administratives que coordinen les negociacions també podria exercir alguna influència en el decurs i els resultats del procediment.

Igualment, la doctrina ha identificat dos problemes estructurals del procediment que cal ressenyar sintèticament per cloure aquest apartat introductori. El primer, referent al desequilibri de poder entre les dues parts de la negociació. El segon, relacionat amb l'accessibilitat de la ciutadania a la informació i els documents que generi cada procediment. Així, es constata d'una banda l'asimetria entre les parts negociadores, ja que els articles 161.2 CE i 30 LOTC circumscriuen a les impugnacions decidides pel Govern central contra disposicions legals autonòmiques l'efecte suspensiu sobre les normes, efecte no reconegut recíprocament per a les impugnacions de lleis estatals per part d'un govern autonòmic, fet que en condiciona l'actitud negociadora i els incentius associats (predisposició, concessions, etc.).

D'altra banda, els autors han observat dèficits de publicitat en el desenvolupament del procediment, en relació amb el coneixement dels acords que s'hi adopten. En aquest sentit, es constata que l'article 33.2.c LOTC fixa com a preceptiva la publicació de l'acord d'iniciació de negociacions als diaris oficials corresponents, però no la dels acords finals ni d'altres documents, de caire preparatori. No obstant això, pel que fa al cas de Catalunya s'ha de fer constar que quan s'assoleix un acord final també es publica al DOGC. Igualment, cal destacar que l'accés a la informació de les negociacions s'ha d'ajustar als criteris, les garanties i les condicions que fixen la normativa vigent en matèria de transparència i la doctrina de la Comissió de Garantia del Dret d'Accés a la Informació Pública (GAIP).²¹ Finalment, cal remarcar que, en el cas de Catalunya, no només es dona

18 S'estima que la diferència general rau en el fet que les lleis estatals, sovint de naturalesa bàsica o, si més no, amb preceptes oberts al desenvolupament o a la necessitat de tenir presents altres àmbits materials, admeten un cert marge d'interpretació, mentre que les lleis autonòmiques solen ser més detallades i concretes (Roig, 2015: 47).

19 La Llei 15/2020, de 22 de desembre, de les àrees de promoció econòmica urbana, fou aprovada a Catalunya amb el suport dels grups parlamentaris de JxC, ERC, PSC i Ciutadans, però posteriorment ha estat objecte d'invitació d'un procediment negociador (art. 33.2 LOTC) a la Generalitat des del Govern de l'Estat (format per PSOE i Unides Podem), per discrepàncies competencials sobre alguns preceptes, per citar només un exemple.

20 El Reial decret llei 3/2021, de 2 de febrer, pel qual s'adopten mesures per a la reducció de la bretxa de gènere i altres matèries en els àmbits de la Seguretat Social i econòmic, que ha motivat que el Govern de la Generalitat insti un procediment de negociació amb l'Estat (art. 33.2 LOTC), fou anteriorment convalidat al Congrés amb l'abstenció d'11 diputats d'ERC i el vot favorable dels 4 de JXC, mentre que dels 2 diputats de la CUP un va votar-hi a favor i l'altre en contra, i dels 4 del PDCAT tots van votar-hi en contra.

21 En relació amb la documentació eventualment generada durant la negociació d'un procediment de l'art. 33.2 LOTC, s'ha de

coneixement mitjançant el web del departament competent de totes les negociacions desenvolupades, sinó que la informació que s'ofereix permet la consulta, entre altres elements, de la norma objecte de controvèrsia, dels acords d'inici i, si s'escau, finals, així com dels recursos que es puguin interposar eventualment.

En les pàgines següents, vists el funcionament i els trets del procediment de l'article 33.2 LOTC, examinem per variables —anualitats, color polític dels governs central i català, origen de la norma legal afectada,²² i resultat de les negociacions— la desigual intensitat i eficàcia negociadora al llarg dels anys, aplicades al total de negociacions esdevingudes a Catalunya per la via de l'article esmentat, que relaciona l'annex 1 d'aquest treball.

3 Anàlisi del funcionament del mecanisme de l'article 33.2 de la LOTC en els conflictes competencials entre l'Administració general de l'Estat i la Generalitat de Catalunya

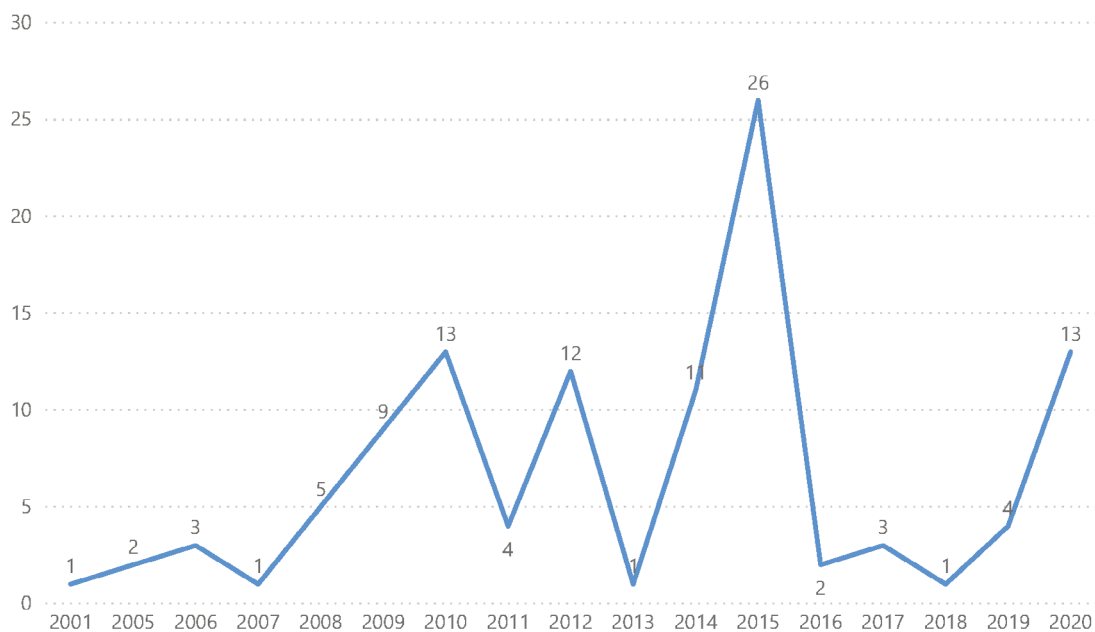
Amb la finalitat d'avaluar el funcionament del procediment previst a l'article 33.2 LOTC, analitzarem l'ús d'aquest instrument alternatiu de resolució de conflictes competencials a Catalunya des de la seva introducció, per via de la reforma operada mitjançant la Llei orgànica 1/2000, de 7 de gener, de modificació de la Llei orgànica 2/1979, de 3 d'octubre, del Tribunal Constitucional, en relació amb els casos iniciats fins al 31 de desembre de 2020, és a dir, durant les dues dècades que ha estat en funcionament.

3.1 La distribució de les negociacions per anualitats

Alguns dels elements que poden aportar llum a aquesta avaluació consisteixen a observar l'evolució temporal de la figura i analitzar la distribució de les negociacions per anualitats, així com també realitzar una primera aproximació per valorar si els canvis successius en el color polític dels governs —que, recordem-ho, són els que, de conformitat amb la legislació aplicable, poden instar l'obertura de les negociacions— han tingut cap incidència en l'ús d'aquest mecanisme.

En la taula següent quantifiquem per anys el nombre d'acords d'inici de negociacions:

Nombre d'acords d'inici per any

Font: elaboració pròpia, a partir de les dades del web de la Presidència.²³

considerar la doctrina general que la GAIP, d'acord amb la normativa d'aplicació, ha generat els darrers anys pel que fa als esborranys i altres documents de treball de caràcter merament provisional i que manquen d'interès o rellevància pública (vegeu les resolucions 49/2017, de 15 de febrer, i 591/2019, de 10 d'octubre de la GAIP, en relació amb l'art. 29.1.a de la Llei 19/2014, de 29 de desembre).

22 De 111 normes negociades, 71 eren catalanes.

23 Accessibles a aquest [enllaç](#) (consultat el 30.05.2021).

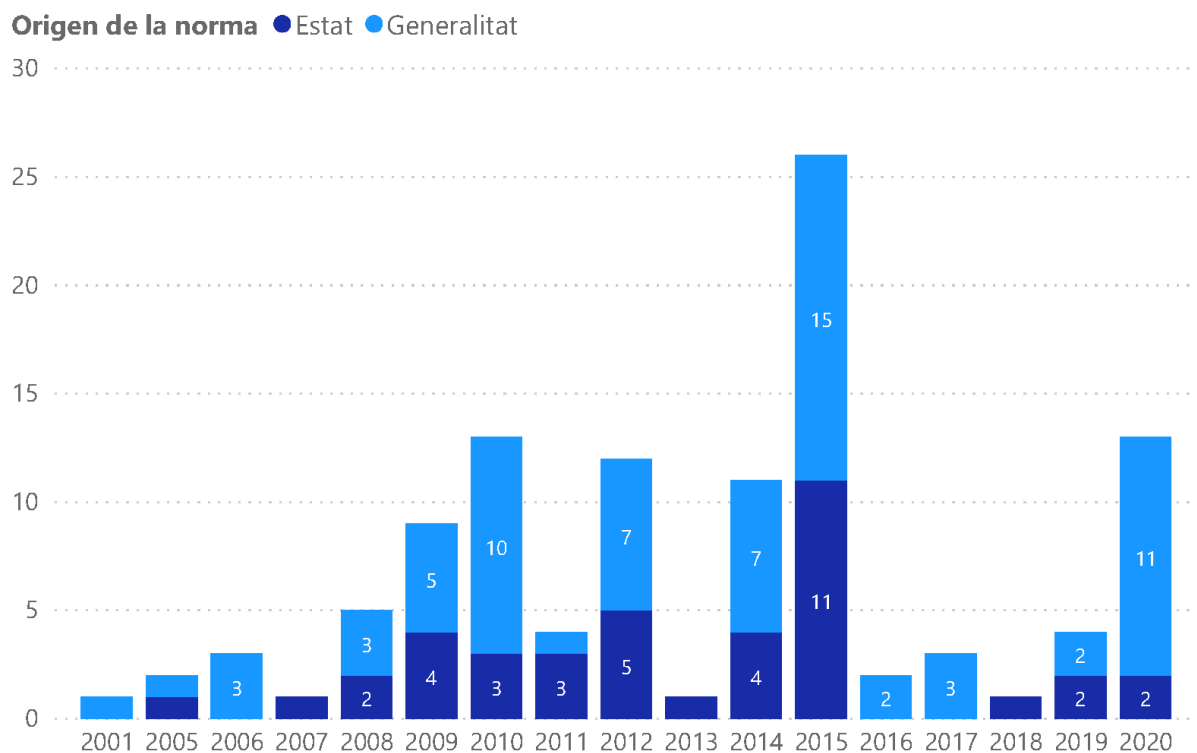

En total, el mecanisme s'ha emprat en relació amb 111 normes amb rang de llei, tal com mostra l'annex 1 d'aquest article. La distribució de les dades palesa que, passat un primer període —entre el 2000 i el 2005— en el qual només es va fer servir aquest instrument per negociar tres lleis,²⁴ amb posterioritat s'ha anat generalitzant l'ús d'aquesta eina, per bé que amb una incidència certament irregular que no permet constatar cap patró clar d'utilització al llarg dels anys.

A la llum de les dades, es pot plantejar la hipòtesi que l'aprovació de l'Estatut d'autonomia de Catalunya del 2006 i el reconeixement institucional de la figura de la Comissió Bilateral a l'article 183 EAC, amb l'atribució a la Comissió de la funció de deliberar, fer propostes i, si escau, adoptar acords en relació amb els conflictes competencials plantejats entre les dues parts (art. 183.2.d), va contribuir, sens dubte, a un increment exponencial en l'ús de l'instrument.

En el quadre següent, es classifica el nombre de negociacions per anys, tenint en compte la procedència de les normes objecte de controvèrsia competencial.

Negociacions iniciades per any i origen de la norma

Font: elaboració pròpia a partir de dades del web de la Presidència.²⁵

Contràriament al que s'ha observat en el cas de la Comunitat Valenciana, on es documenta un ús aparentment inexistent d'aquest instrument per part del govern autonòmic (Gimeno, 2020: 163), el Govern català l'ha fet servir profusament, per bé que no començà a fer-ho fins l'any 2005. Tanmateix, posteriorment, i amb l'excepció dels anys 2006, 2016 i 2017, el Govern català ha instat negociacions la resta d'anualitats del període objecte d'anàlisi. Pel que fa a les negociacions instades per part del Govern estatal, aquest va fer ús de l'instrument el 2001 i posteriorment no el va tornar a utilitzar fins el 2005.

24 A la pràctica es van esdevenir només dues negociacions, la que correspon a la Resolució de 15 d'octubre de 2001 (DOGC núm. 3496, 19/10/2001), per la qual es va donar publicitat a l'acord d'inici de negociacions per resoldre les discrepàncies sobre l'art. 20.1 a i f de la Llei de Catalunya 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents, i la que correspon a la Resolució de 10 de març de 2005 (DOGC núm. 4345, 17/03/2005), per la qual es va donar publicitat a l'acord d'inici de negociacions per tal de resoldre conjuntament les discrepàncies manifestades sobre la Llei 1/2004, de 21 de desembre, d'horaris comercials, i sobre la Llei de Catalunya 8/2004, de 23 de desembre, d'horaris comercials.

25 Accessibles a aquest [enllaç](#) (consultat el 30.05.2021).

Els gràfics anteriors s'han de contextualitzar en funció de la producció legislativa anual, per escatir si s'hi observa cap correlació clara entre la producció legislativa anual i el nombre de negociacions registrades el mateix any, atesa l'existència de períodes d'inactivitat parlamentària i la irregularitat habitual en el ritme d'aprovació de normes amb rang de llei.²⁶ Tanmateix, el creuament d'ambdós tipus de dades no permet identificar cap pauta de correlació significativa.

Així, en comptes de constatar-se necessàriament la proporcionalitat entre major producció legislativa i major nombre de procediments de negociació sobre lleis catalanes instats el mateix any, s'observen variacions notables entre ambdós indicadors si comparem anys com el 2010 (43/10), el 2015 (29/15), el 2017 (27/3)²⁷ o el 2020 (71/11). Diferències que podrien derivar de la incidència de factors més aleatoris, com ara la naturalesa fluïda o de bloqueig de les relacions institucionals en cada conjuntura política, o bé de dificultats intrínseques de la mateixa legislació, atesa la complexitat jurídica d'algunes matèries regulades en les normes objecte de controvèrsia.

	Lleis	Decrets legislatius	Decrets llei validats	Nombre total de normes amb rang de llei catalanes aprovades	Nombre de negociacions sobre lleis catalanes	Percentatge de normes catalanes negociades sobre el total d'aprovades
2001	28	0	0	28	1	3,57%
2002	31	4	0	35	0	0,00%
2003	25	4	0	29	0	0,00%
2004	12	0	0	12	0	0,00%
2005	22	1	0	23	1	4,35%
2006	15	0	0	15	3	20,00%
2007	18	0	1	19	0	0,00%
2008	18	3	1	22	3	13,64%
2009	26	2	1	29	5	17,24%
2010	35	3	5	43	10	23,26%
2011	11	0	3	14	1	7,14%
2012	10	0	8	18	7	38,89%
2013	1	0	4	5	0	0,00%
2014	21	0	8	29	7	24,14%
2015	25	0	4	29	15	51,72%
2016	5	0	6	11	2	18,18%
2017	21	0	6	27	3	11,11%
2018	3	0	8	11	0	0,00%
2019	10	0	15	25	2	8,00%
2020	19	0	52	71	11	15,49%

Font: elaboració pròpia.

3.2 Negociacions en funció del color polític del Govern

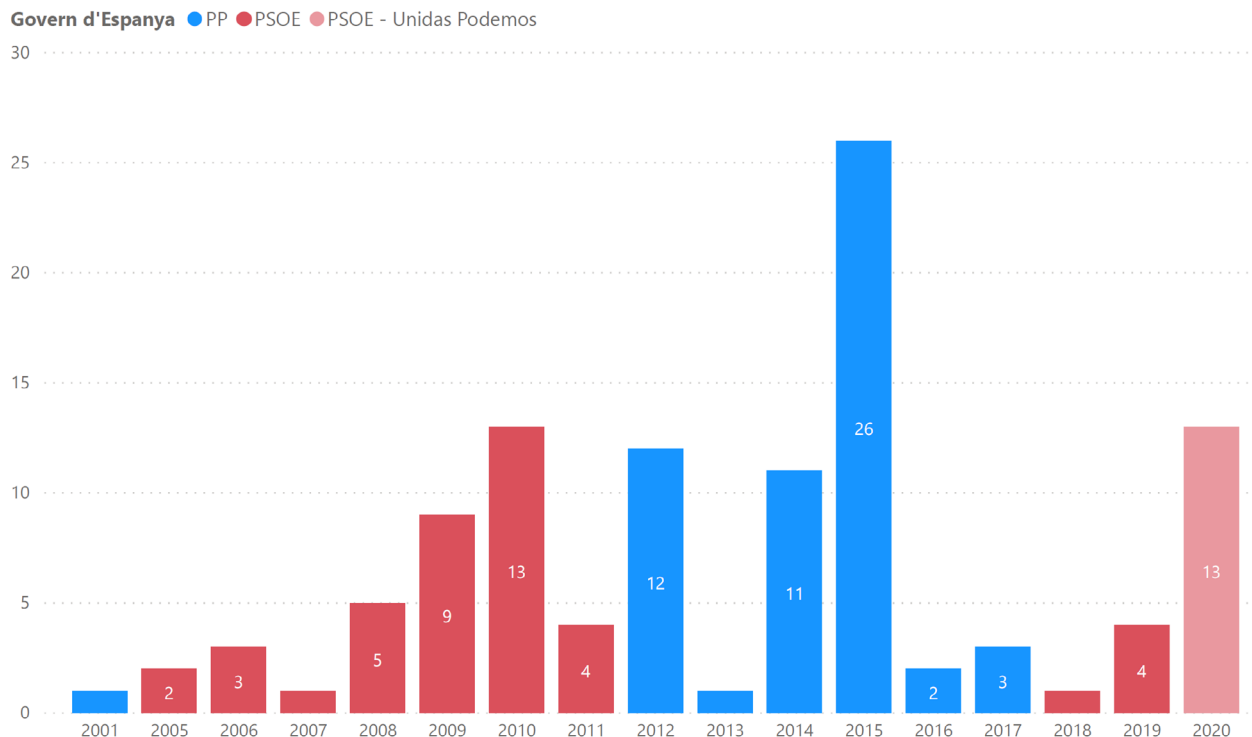
Els quadres següents mostren l'evolució de les negociacions en funció del color polític dels governs central i autonòmic.²⁸

Acords d'inici per anys i per partit polític al Govern de l'Estat

²⁶ També cal tenir present que es pot produir el cas d'acords d'inici de negociacions en l'any i fins i tot en la legislatura subsegüent a la d'aprovació de la norma objecte de controvèrsia competencial.

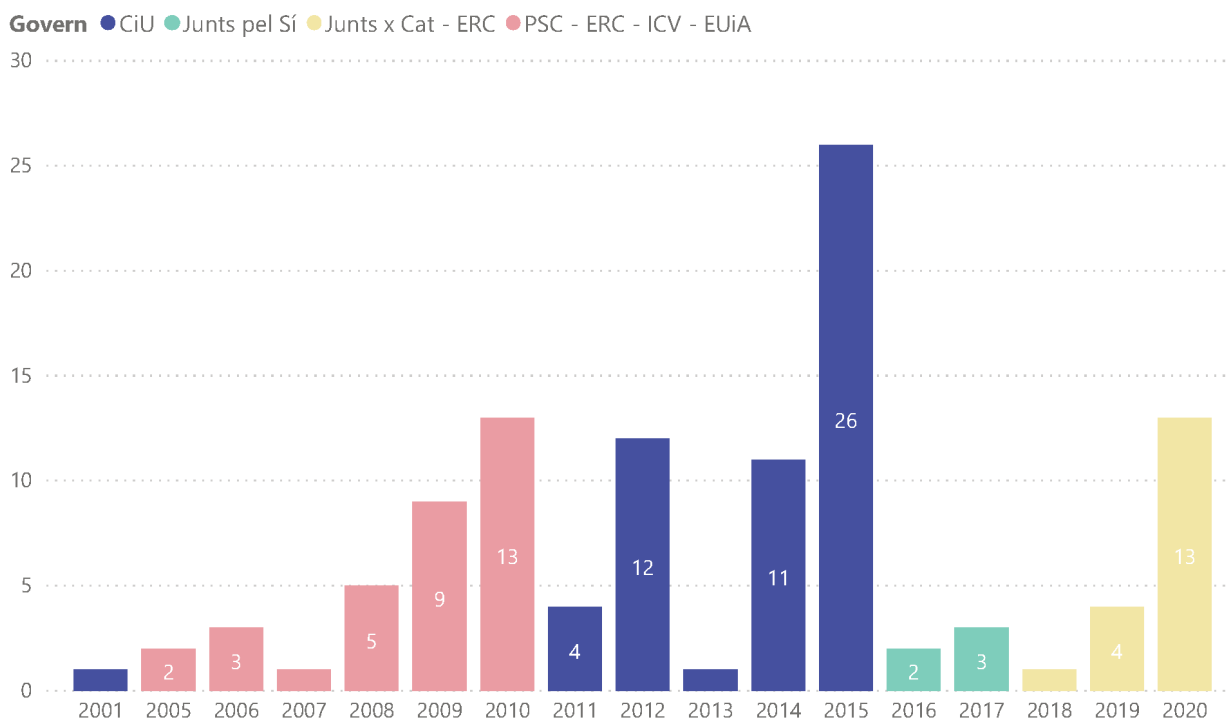
²⁷ En el còmput de productivitat legislativa i de negociacions (art. 33.2 LOTC) dels anys 2017 i 2018 cal tenir present l'impacte de l'aplicació de l'art. 155 de la CE sobre el sistema institucional català (del 27/10/2017 al 2/6/2018).

²⁸ El color polític indicat per a cada any correspon al del partit polític en el govern (central i autonòmic) en signar-se l'acord d'inici de negociacions.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del web de la Presidència.²⁹

Acords d'inici per anys i per partit polític al Govern de la Generalitat

Font: elaboració pròpia a partir de dades del web de la Presidència.³⁰

Les dades mostren inequívocament que el període en què s'iniciaren més negociacions fou durant la X legislatura estatal (del 13 de desembre de 2011 al 12 de gener de 2016) amb 50 negociacions en total,³¹ amb

²⁹ Accessibles [aquí](#) (consultat el 30.05.2021).

³⁰ Accessibles [aquí](#) (consultat el 30.05.2021).

³¹ Cal puntualitzar que el Decret llei 4/2015, de 29 de desembre, de necessitats financeres del sector públic i altres mesures urgents en pròrroga pressupostària, s'imputa a l'XI legislatura estatal, ja que si bé aquesta norma es va publicar amb anterioritat a la constitució

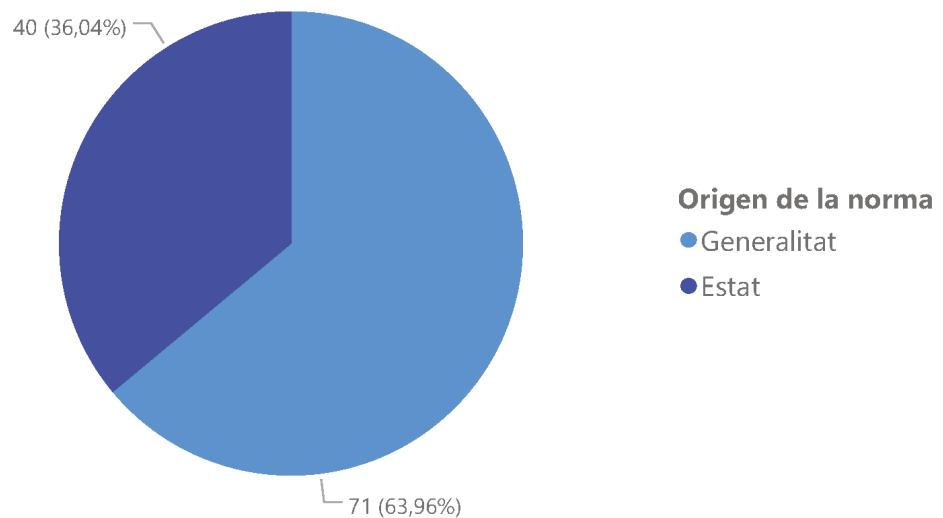
Mariano Rajoy al capdavant del Govern estatal i Artur Mas al Govern de la Generalitat, i de manera destacada al 2015, en què es negociaren pel procediment tractat (art. 33.2 LOTC) 26 normes amb rang de llei (15 de catalanes i 11 d'abast estatal).

3.3 Les negociacions en funció de l'origen de la norma legal afectada

Tal com ja s'ha exposat, la via de la negociació prevista a l'article 33.2 de la LOTC és de caràcter potestatiu i el seu impuls correspon a la part que consideri vulnerades les seves competències, la qual pot instar l'ús d'aquest mecanisme de solució extraprocessal de les controvèrsies.

El gràfic següent mostra les negociacions que s'han portat a terme durant el període de referència en funció de l'origen de la norma o, dit d'una altra manera, en funció de qui ha rebut la invitació per negociar:

Negociacions iniciades per origen de la norma

Font: elaboració pròpia a partir de dades del web de la Presidència.³²

Les dades permeten constatar que es negocia un volum més elevat de casos sobre normes amb rang de llei autonòmiques que no pas en relació amb normes amb rang de llei estatals. Aquesta tendència, observada anteriorment pel que fa a les negociacions desenvolupades entre el juliol del 2006 i fins el 2015, amb un percentatge del 62,5% (Castrillo, 2015), resulta corroborada a l'alça en estudiar l'etapa, més àmplia, que tractem en aquest article (juliol 2000 - desembre 2020), que mostra una proporció del 63,96% de negociacions sobre normes amb rang de lleis catalanes o, dit d'una altra manera, de casos en què el Govern de l'Estat ha proposat d'iniciar una negociació bilateral i la Generalitat hi ha accedit.

El fet que sigui més habitual negociar en relació amb les normes catalanes que no pas en relació amb les estatals respon plausiblement a una explicació lògica: la regla de la suspensió automàtica si s'invoca l'article 161.2 de la CE en cas d'interposició de recurs d'inconstitucionalitat contra lleis autonòmiques (art. 30 LOTC) constitueix un incentiu influent per a la negociació, ja que, si més no durant el període de la negociació (un màxim de 9 mesos, atès l'art. 33.2 LOTC), es podrà mantenir l'aplicació de la norma controvertida. Tal com ha remarcat la doctrina, aquest és un problema estructural d'asimetria entre les parts negociadores, ja que, tal com s'ha exposat, el mecanisme de la suspensió automàtica de la norma recorreguda només opera si aquesta és autonòmica i, en canvi, no és possible la suspensió de la vigència de les lleis estatals com a conseqüència de la seva impugnació davant el Tribunal Constitucional.

d'aquella legislatura, en aquest còmput es pren com a referència la data de l'acord d'inici de negociacions (17/3/2016).

³² Accessibles a aquest [enllaç](#) (consultat el 30.05.2021).

3.4 El resultat de les negociacions

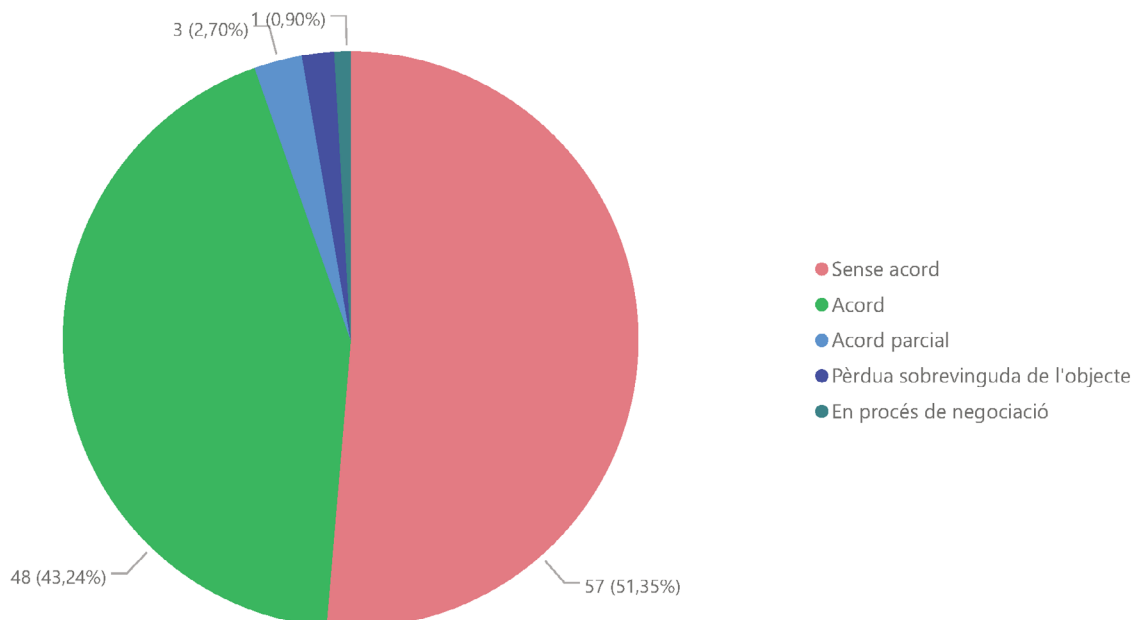
La doctrina coincideix a considerar que el fet d'evitar el recurs és el que permet avaluar l'èxit de la figura. En aquest sentit, tal com s'havia destacat anteriorment (Roig, 2015: 45), la valoració del procediment depèn del nombre d'acords als quals s'arriba i no pas del nombre de procediments encetats. Seguint el que acabem de dir, el quadre següent mostra els acords assolits durant el període objecte d'anàlisi:

Resultat de la negociació			
	Normes amb rang de llei catalanes	Normes amb rang de llei estatals	Total
Acord total	34 (47,89%)	14 (35%)	48 (43,24%)
Acord parcial	3 (4,23%)	0	3 (2,70%)
Pèrdua sobrevinguda objecte	0	2 (5%)	2 (1,80%)
Sense acord	33 (46,48%)	24 (60%)	57 (51,35%)
Negociació oberta	1 (1,41%)	0	1 (0,90%)
Sense acord /acord parcial i no es planteja recurs d'inconstitucionalitat	5 (13,89%)	8 (33,33%)	13 (21,67%)

Font: elaboració pròpia.

Les dades palesen l'èxit relatiu de l'instrument, atès que, de 111 negociacions, en 48 casos s'ha assolit un acord total que ha evitat la interposició del recurs d'inconstitucionalitat i en 3 ocasions un acord parcial que, tanmateix, no ha evitat la interposició d'un recurs en relació amb alguns o tots els preceptes respecte als quals no s'havia arribat a acord. Val a dir que, tal com s'havia observat en treballs anteriors (Roig, 2015: 46), es constata que els percentatges varien de forma notable segons es negociïn lleis autonòmiques o estatals, de manera que en el primer cas es constata un grau d'acord sensiblement més elevat. En el nostre període d'anàlisi, s'observa, efectivament, que en les negociacions que tenen per objecte normes amb rang de llei catalanes s'arriba a acord (total o parcial) en un 52,12% dels casos, mentre que si la norma de rang legal objecte de negociació és d'àmbit estatal, el percentatge minva al 35%.

Resultat de les negociacions iniciades en el període 2000-2020

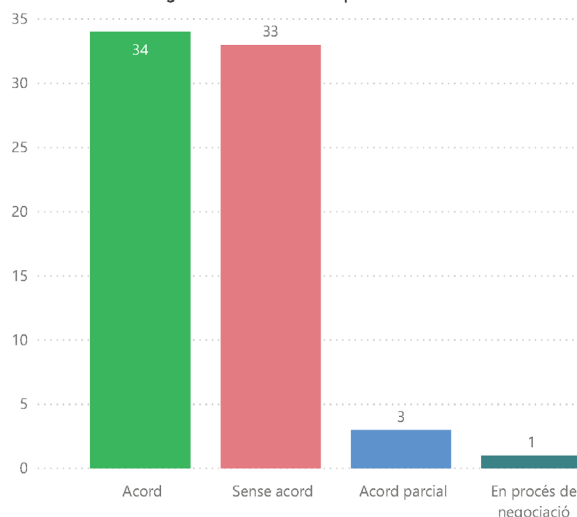

Font: elaboració pròpia a partir de dades del web de la Presidència.³³

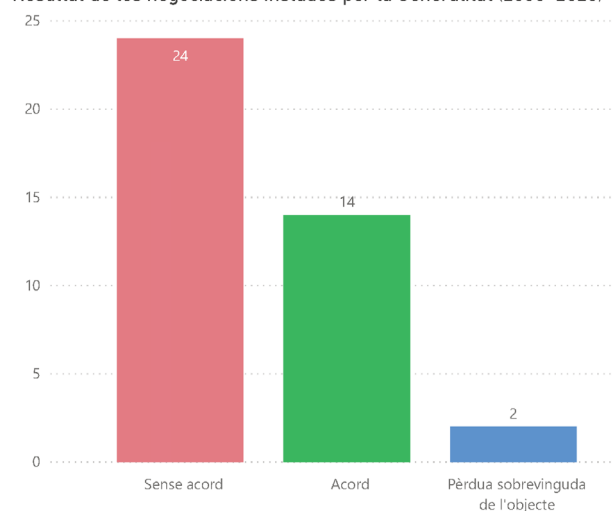
Els gràfics següents mostren el resultat de les negociacions en funció de l'origen de la norma.

³³ Accessibles [aquí](#) (consultat el 30.05.2021).

Resultat de les negociacions instades per l'Estat (2000-2020)

Resultat de les negociacions instades per la Generalitat (2000-2020)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del web de la Presidència.³⁴

D'altra banda, cal destacar que dels 57 casos en els quals la negociació s'ha tancat sense acord, en 13 ocasions finalment no s'ha interposat el recurs d'inconstitucionalitat.³⁵ Val a dir que 8 d'aquests casos fan referència a normes estatals, mentre que, en el cas de normes catalanes, en 5 ocasions l'Estat, després de procedir a la negociació bilateral sense acord, finalment ha desistit de la interposició del recurs corresponent. Així mateix, en els 3 casos en els quals s'ha arribat a un acord parcial,³⁶ l'Estat ha interposat recurs en relació amb preceptes respecte dels quals la negociació no havia fructificat.³⁷

És a dir, en les 36 negociacions en relació amb lleis catalanes tancades sense acord o amb acord parcial, en 5 casos l'Estat no ha interposat recurs d'inconstitucionalitat, la qual cosa representa un 13,89% dels supòsits; i, al seu torn, en relació amb les 24 negociacions relatives a lleis estatals tancades sense acord, la Generalitat no n'ha interposat en 8 ocasions, la qual cosa representa un 33,33% dels casos. Arribats a aquest punt, podem afirmar que, davant d'una negociació sense acord, la Generalitat és més procliu a no interposar recurs que no pas l'Estat. Entre els factors que poden explicar la decisió d'interposició o no de recurs caldria tenir present no només la solidesa tècnica de la defensa de la norma que s'hagi pogut posar de manifest en el marc de les negociacions, sinó també el fet que la norma negociada hagi pogut ja ser objecte de recurs per part d'alguns

34 Accessibles [aquí](#) (consultat el 30.05.2021).

35 Finalment, no es va interposar recurs d'inconstitucionalitat en relació amb les normes següents: Llei 9/2020, de 31 de juliol, de modificació del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família, i de la Llei 15/2009, de mediació en l'àmbit del dret privat; Decret llei 1/2020, de 21 de gener, pel qual es modifica el Decret llei 17/2019, de 23 de desembre, de mesures urgents per millorar l'accés a l'habitatge; *Real decreto ley 8/2014, de 4 de julio, de aprobación de medidas urgentes para el crecimiento, la competitividad y la eficiencia*; *Ley 2/2014, de 25 de marzo, de la Acción y del Servicio Exterior del Estado*; *Ley orgánica 4/2013, de 28 de junio, de reforma del Consejo General del Poder Judicial, por la que se modifica la Ley orgánica 6/1985, de 1 de julio, del poder judicial*; Llei 30/2010, de 3 d'agost, de vegueries; *Ley 7/2010, de 31 de marzo, General de Comunicación Audiovisual*; *Ley 5/2009, de 29 de junio, por la cual se modifican la Ley 24/1988, de 28 de julio, del mercado de valores*; *Ley 26/1988, de 29 de julio, sobre disciplina e intervención de las entidades de crédito y el texto refundido de la Ley de ordenación y supervisión de los seguros privados, aprobado por el Real decreto legislativo 6/2004, de 29 de octubre, para la reforma del régimen de participaciones significativas en empresas de servicios de inversión, en entidades de crédito y en entidades aseguradoras*; *Real decreto ley 6/2009, de 30 de abril, por el cual se adoptan determinadas medidas en el sector energético y se aprueba el bono social*; *Ley 2/2009, de 31 de marzo, por la que se regula la contratación con los consumidores de préstamos o créditos hipotecarios y de servicios de intermediación para la celebración de contratos de préstamos o de crédito*; *Ley 1/2004, de 21 de diciembre, de Horarios Comerciales*; Llei 8/2004, de 23 de desembre, d'horaris comercials.

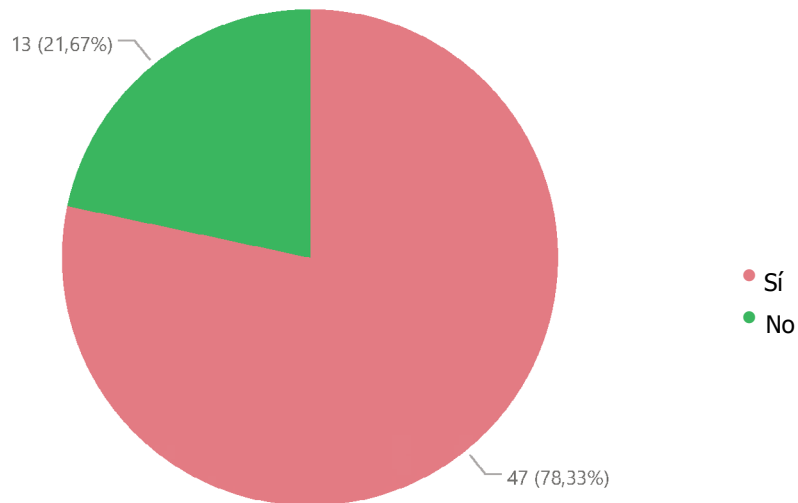
36 Llei 16/2015, de 21 de juliol, de simplificació de l'activitat administrativa de l'Administració de la Generalitat i dels governs locals de Catalunya i de l'impuls de l'activitat econòmica; Llei 5/2020, de 29 d'abril, de mesures fiscals, financeres, administratives i del sector públic i de creació de l'impost sobre les instal·lacions que incideixen en el medi ambient; Llei 8/2020, de 30 de juliol, de protecció i ordenació del litoral.

37 Tanmateix, cal destacar que en el cas de la negociació sobre la Llei 5/2020, de 29 d'abril, de mesures fiscals, financeres, administratives i del sector públic i de creació de l'impost sobre instal·lacions que incideixen en el medi ambient, malgrat que no es va arribar a acord en relació amb tres preceptes d'aquesta norma (arts. 5, 88 i 144.1), finalment el recurs d'inconstitucionalitat interposat només va fer referència a l'art. 88 (recurs d'inconstitucionalitat núm. 1200-2021).

dels altres actors legítimats i, fins i tot, pugui haver-se dictat sentència sobre la norma controvertida (recordem que la resta de legítimats no estan vinculats per l'ampliació del termini d'interposició del recurs).³⁸

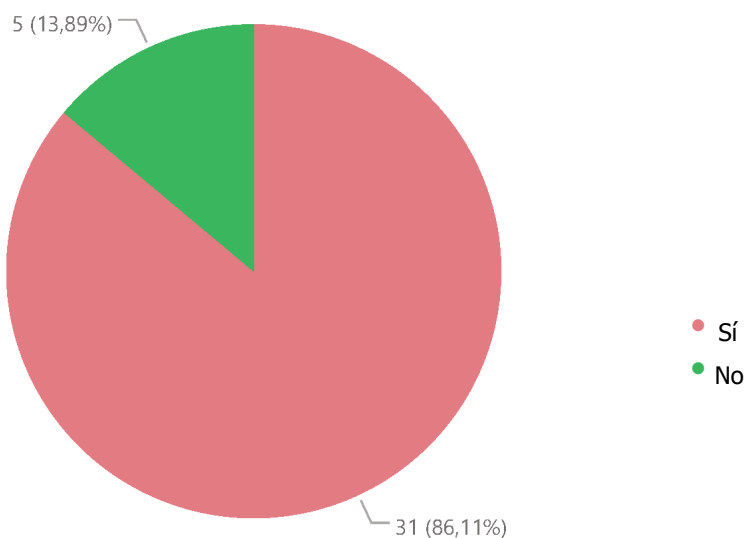
Els gràfics següents mostren les dades relatives a la interposició de recurs d'inconstitucionalitat en relació amb aquelles negociacions tancades sense acord o mitjançant un acord parcial.

Interposició de recurs d'inconstitucionalitat en negociacions finalitzades sense acord / acord parcial (2000-2020)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del web de la Presidència.³⁹

Interposició de recurs d'inconstitucionalitat per part de l'Estat en negociacions finalitzades sense acord / acord parcial (2000-2020)

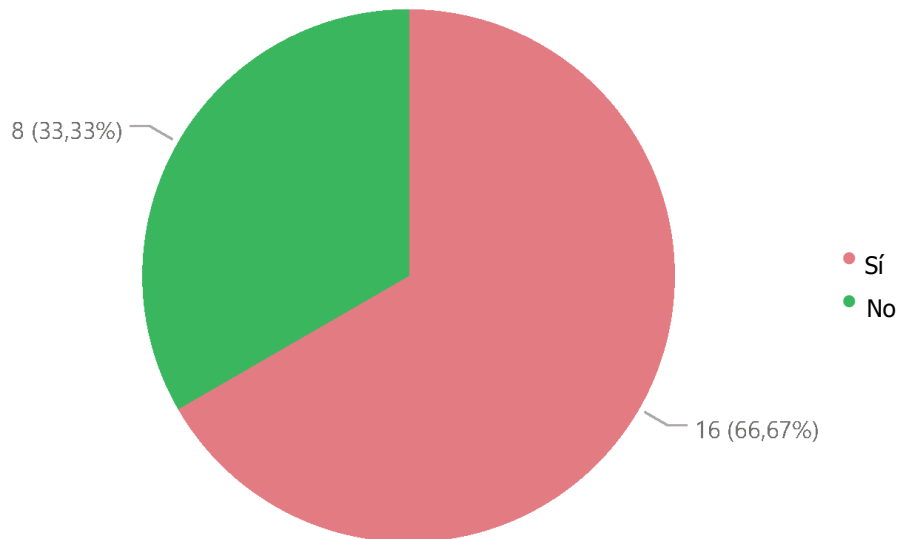
Font: elaboració pròpia a partir de dades del web de la Presidència.⁴⁰

Interposició de recurs d'inconstitucionalitat per la Generalitat en negociacions finalitzades sense acord / acord parcial (2000-2020)

38 Entre les normes que no han estat objecte de recurs malgrat haver-se tancat les negociacions sense acord, hi ha els decrets llei 17/2019, de 23 de desembre, de mesures urgents per a millorar l'accés a l'habitatge, i 1/2020, de 21 de gener, de modificació del Decret llei 17/2019. Tanmateix, cal tenir present que en relació amb aquestes dues normes, durant el període de negociació amb l'Estat, el TC va dictar la Sentència 16/2021, de 28 de gener, en el recurs d'inconstitucionalitat 2577-2020, interposat per més de 50 diputats del Grup Parlamentari Popular del Congrés dels Diputats.

39 Accessibles [aquí](#) (consultat el 30.05.2021).

40 Accessibles [aquí](#) (consultat el 30.05.2021).

Font: elaboració pròpia a partir de dades del web de la Presidència.⁴¹

3.5 El contingut dels acords

Tal com s'ha assenyalat anteriorment, l'article 33.2 de la LOTC no preveu de manera específica els continguts que poden integrar els acords de finalització del procediment que eviten la interposició d'un recurs d'inconstitucionalitat. En aquest sentit, atesa la flexibilitat amb què es desenvolupa el procediment, el ventall de continguts possibles de cada acord és ampli, i per això, tal com s'ha exposat a l'apartat 2.1, els autors han proposat diverses tipologies per classificar els acords en funció dels continguts més habituals (Arbós, 2014; Roig, 2015; Castrillo, 2015; Gimeno, 2020). En el nostre cas, s'opta per una tipologia que classifica els diferents acords entre: 1. interpretatius; 2. interpretatius i de modificació legal; 3. interpretatius i de desenvolupament reglamentari; 4. desenvolupament reglamentari; 5. modificació legal, i 6. interpretatiu, de desenvolupament reglamentari i de modificació legal. Entenem que aquesta ordenació dels acords s'ajusta a la casuística registrada a Catalunya en els vint anys de negociacions en el marc del procediment tractat amb més exactitud que altres tipologies, també vàlides, que s'han proposat anteriorment.

Cal destacar que la darrera de les tipologies d'acord proposades (aquells acords que interpreten alguns preceptes, pacten que la interpretació acordada s'incorpori en el futur desenvolupament reglamentari de la norma i acorden la modificació legal d'algun/s precepte/s), s'ha produït només en acords derivats de negociacions desenvolupades el 2014 i el 2020, per la qual cosa és certament una categoria relativament nova que no s'havia pogut valorar amb anterioritat, en no constar-hi, si més no a Catalunya, gaires precedents.

Tanmateix, tot i la possible utilitat de la classificació proposada per tal de realitzar l'anàlisi, s'ha d'advertir que en alguns casos determinats, singularment aquells en què els preceptes controvertits són abundants, la classificació pot resultar no prou aclaridora: no només és possible que s'acordi una combinació de diverses de les opcions, sinó que, quantitativament, el pes dels diferents punts de l'acord també pot ser sensiblement diferent (com en el cas en què molts preceptes siguin objecte d'acord interpretatiu i només s'acordi alguna modificació puntual o que, a l'inrevés, una negociació finalitzi amb l'acord de modificació legislativa de nombrosos preceptes controvertits, amb algun acord interpretatiu).

Finalment, cal destacar que alguns dels acords adoptats incorporen valoracions generals o d'un altre ordre, no estrictament vinculades al tractament dels preceptes que són objecte de discussió,⁴² o que hi pot haver algun

41 Accessibles [aquí](#) (consultat el 30.05.2021).

42 A tall d'exemple, en l'acord assolit en relació amb el Reial decret llei 6/2019, d'1 de març, de mesures urgents per a la garantia de la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en el treball i l'ocupació, el primer punt de l'acord constata que "ambdues parts coincideixen a valorar positivament, com un èxit en favor de la igualtat de dones i homes, la imposició a les empreses de més de 50 treballadors del deure de disposar dels plans d'igualtat [...]".

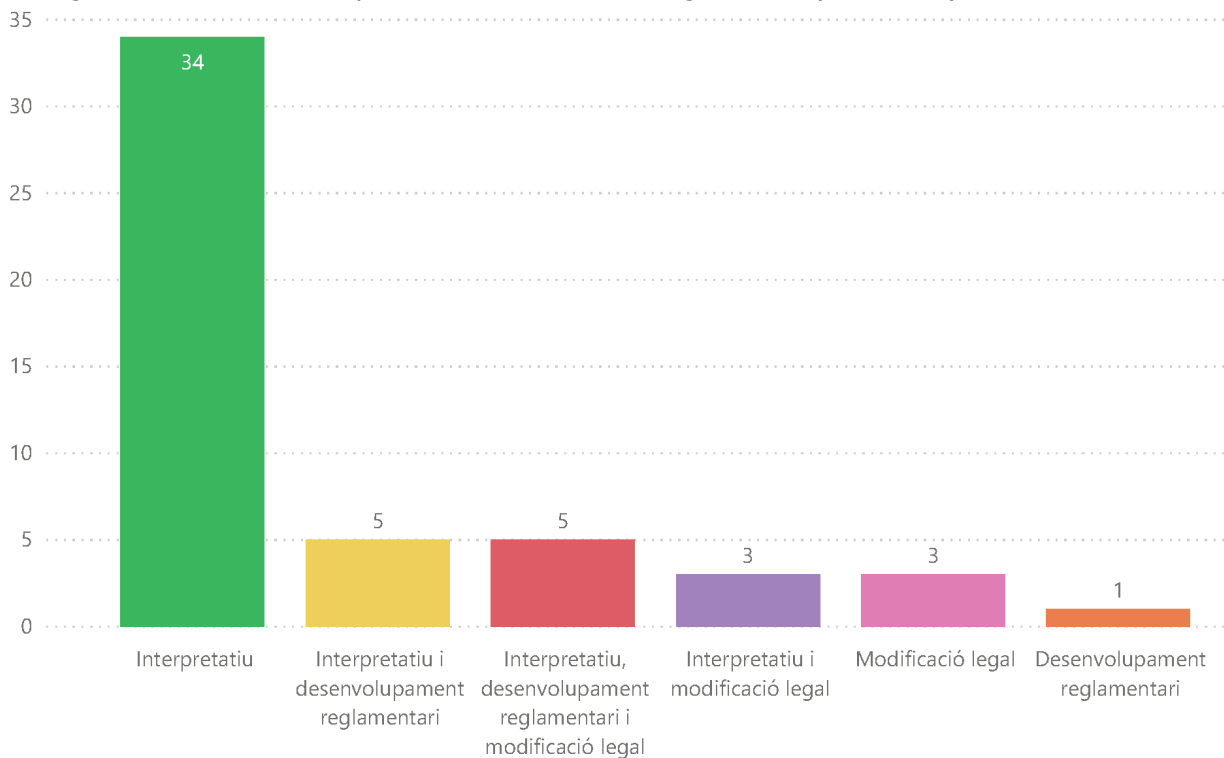
acord amb previsions que no s'ajustin de manera estricta als criteris establerts, en adoptar compromisos en relació amb normes futures o en curs d'elaboració.⁴³

Això no obstant, tenint presents les puntualitzacions anteriors, la tipologia proposada mostra els resultats següents:

Contingut dels acords			
	Lleis catalanes	Lleis estatals	Total
Interpretatiu	25 (67,57%)	9 (64,29%)	34 (66,67%)
Interpretatiu i modificació legal	3 (8,11%)	0	3 (5,88%)
Interpretatiu i desenvolupament reglamentari	1 (2,70%)	4 (28,57%)	5 (9,80%)
Desenvolupament reglamentari	0	1 (7,14%)	1 (1,96%)
Modificació legal	3 (8,11%)	0	3 (5,88%)
Interpretatiu, desenvolupament reglamentari i modificació legal	5 (13,51%)	0	5 (9,80%)

Font: elaboració pròpia.

Contingut dels acords i acords parcials resultants de les negociacions (2000-2020)

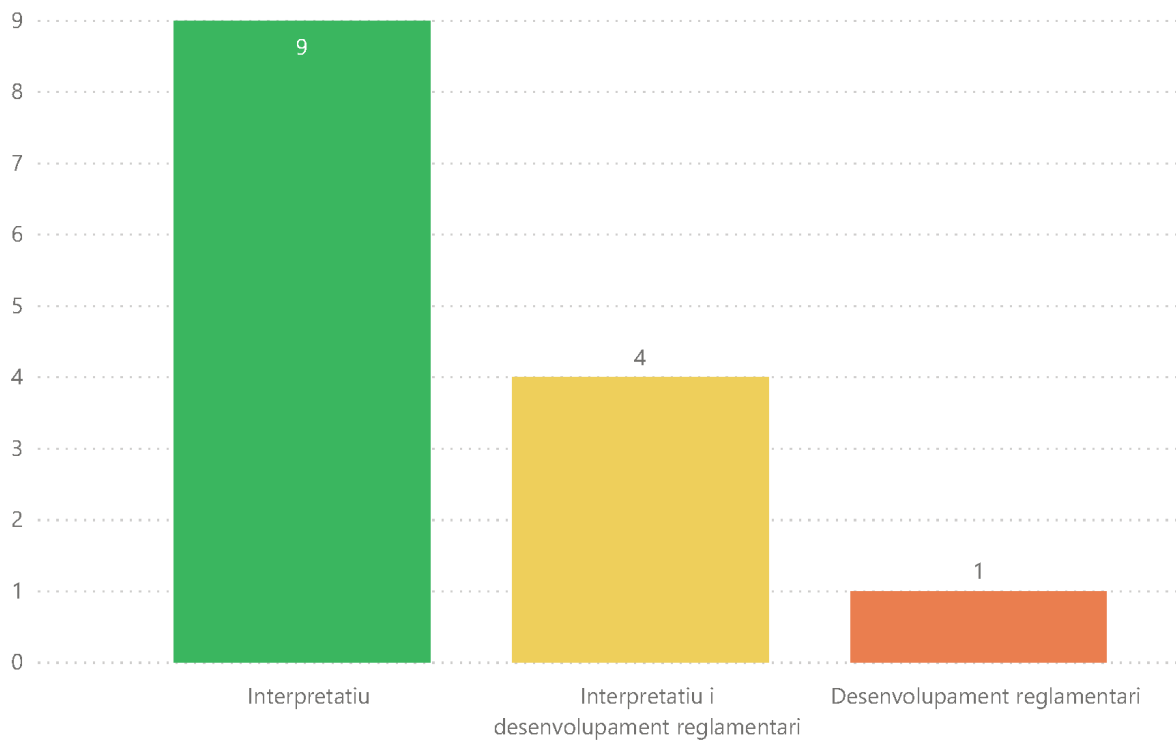

Font: elaboració pròpia a partir de dades del web de la Presidència.⁴⁴

43 N'és un bon exemple l'acord adoptat en la negociació relativa al Decret Llei 8/2014, de 23 de desembre, pel qual es crea el Registre de traductors i intèrprets judicials per a la seva actuació davant els òrgans judicials amb seu a Catalunya, que estableix que "la Generalitat de Catalunya adequarà, en la mesura que sigui necessari, la regulació del Registre de traductors i intèrprets judicials per a la seva actuació davant els òrgans judicials amb seu a Catalunya, creat i regulat pel Decret Llei 8/2014, de 23 de desembre, a la normativa que, en l'àmbit de les seves competències, estableixi l'Estat en la futura regulació del registre oficial de traductors i intèrprets judicials, i sense perjudici de la gestió autonòmica [...]". Així mateix, en l'acord assolit en la negociació relativa al Decret Llei 3/2016, de 31 de maig, de mesures urgents en matèria de contractació pública, les parts s'emplanten a col·laborar perquè els criteris i compromisos acordats tinguin reflex en els textos legislatius en tràmit parlamentari.

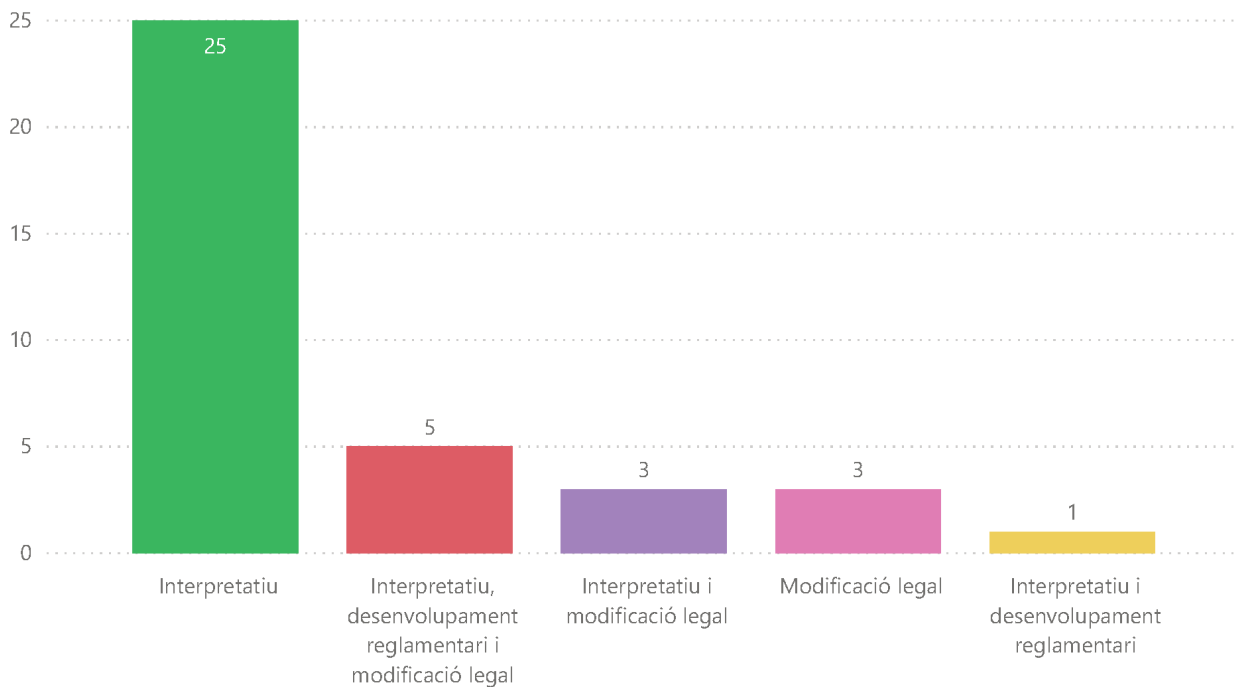
44 Accessibles [aquí](#) (consultat el 30.05.2021).

Contingut dels acords i acords parcials en negociacions sobre normes de l'Estat (2000-2020)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del web de la Presidència.⁴⁵

Contingut dels acords i acords parcials en negociacions sobre normes de la Generalitat (2000-2020)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del web de la Presidència.⁴⁶

45 Accessibles [aquí](#) (consultat el 30.05.2021).

46 Accessibles [aquí](#) (consultat el 30.05.2021).

En conclusió, es constata que els acords més freqüents són els de tipus interpretatiu, és a dir, aquells acords en els quals s'aclareix el contingut de la norma en qüestió i es delimita com es procedirà en la seva aplicació concreta, seguits a molta distància d'aquells que, a més de criteris interpretatius, pacten la incorporació dels criteris adoptats en el desenvolupament reglamentari de la norma, així com aquells que, a més, n'afegeixen la modificació legal. Arribats a aquest punt, podem afirmar que, també en aquest cas, es constata l'asimetria en relació amb el contingut dels acords en funció de l'origen de les normes objecte de negociació. En el cas de negociacions sobre normes estatals no hi ha hagut cap acord de modificació legal, mentre que s'han signat onze acords en relació amb normes catalanes amb el compromís de modificació d'algun o alguns dels preceptes de la norma controvertida.

Per tant, coincidim plenament en aquest punt amb el que destaca Roig (Roig, 2015: 48), en el sentit que resulta sorprenent que en cap cas l'Estat assumeixi que pot haver incorregut en una extralimitació competencial que hagi de ser corregida, malgrat que, efectivament, amb posterioritat s'hagin declarat inconstitucionals preceptes concrets de normes estatals per raons competencials.

Finalment, cal assenyalar que malgrat que la mateixa redacció literal de l'article 33.2 LOTC fa referència al fet que l'acord pot fer referència a la invocació o no de la suspensió de la norma, no consta, entre tots els acords adoptats en el decurs d'aquests 20 anys, cap cas que hi faci esment.

4 Conclusions i perspectives de futur

La via de negociació bilateral prevista per l'article 33.2 LOTC ha demostrat ser un instrument útil per tal d'evitar la conflictivitat davant del Tribunal Constitucional en matèria de delimitació competencial entre l'Estat i la Generalitat de Catalunya, i constitueix, per tant, un procediment consolidat per resoldre controvèrsies competencials derivades de normes amb rang i força de llei d'origen estatal i autonòmic.

Les dades de les negociacions desenvolupades a Catalunya d'ençà de la introducció d'aquest instrument alternatiu de resolució de conflictes l'any 2000 i fins el 31 de desembre de 2020 avalen aquesta afirmació. El mecanisme s'ha emprat en 111 negociacions i s'han assolit acords totals en 48 ocasions, la qual cosa implica un 43,24% dels casos. Val a dir que en el mateix període s'ha arribat a 3 acords parcials, de manera que les negociacions finalitzades amb acord total o parcial són 51, és a dir, representen un 45,95% del total de les negociacions. Cal remarcar que, dels 57 casos en els quals la negociació s'ha tancat sense acord, en 13 ocasions finalment no s'ha interposat un recurs d'inconstitucionalitat. En la mesura que, tal com s'ha exposat, aquest instrument evita el recurs en quasi la meitat dels casos, es pot parlar d'un èxit parcial de la via del 33.2 de la LOTC.

Tanmateix, les dades que hem tractat corroboren, també en el nostre cas, una asimetria clara entre les negociacions que tenen per objecte normes estatals i les que tenen per objecte normes catalanes.⁴⁷ És molt més freqüent negociar en relació amb normes catalanes que estatals (63,96% *versus* 36,04% dels casos); l'acord (total o parcial) en les negociacions en relació amb lleis catalanes és força més elevat que en relació amb les lleis estatals (52,11% *versus* 35%), i els compromisos de modificació legislativa són inexistents quan la norma negociada és estatal, mentre que representen un 29,73% dels acords adoptats en relació amb normes catalanes. En aquest sentit, fora desitjable que, en aquells casos en què es constati la solidesa de l'argumentació jurídica

47 L'asimetria entre les parts negociadores ha estat un dels elements que ha destacat la doctrina reiteradament. A tall d'exemple, Roig Molés (2015: 48): "[...] *bien puede afirmarse la existencia de dos procedimientos distintos (en su desarrollo, en el alcance o no de acuerdos y en el contenido de los acuerdos): la negociación de leyes estatales (con grados altos de inicio y más reducidos de acuerdos y nulos de acuerdo de modificación) y la negociación de leyes autonómicas (con grados menores de inicio, y muy altos de acuerdo y de modificación). Se confirma así una considerable asimetría en la posición del Estado y la Comunidad Autónoma en las negociaciones*". També González Beilfuss (2007: 31): "*Teniendo en cuenta, como se ha visto, que en dos terceras partes la negociación tiene por objeto leyes autonómicas, la mera posibilidad que éstas sean suspendidas cautelarmente en caso que la negociación no llegue a buen puerto constituye un factor que, aunque conocido, no deja de ser potencialmente peligroso, al situar al Estado en una posición de ventaja que puede ser empleada de forma abusiva*". En la mateixa línia, Gimeno Fernández (2020: 168), en analitzar el funcionament de la Comissió Bilateral Estat-Comunitat Valenciana, exposa que: "[...] aquesta ha funcionat d'una forma totalment asimètrica. I és que, mentre que el govern autonòmic, amenaçat per la suspensió automàtica de la norma debatuda fruit de la substanciació del recurs d'inconstitucionalitat, ha acordat en moltes ocasions la reforma de les seues normes, trobem que no només són inexistents els acords relatius a normes estatals, sinó que simplement, sembla que mai s'ha intentat per part del Govern valencià utilitzar aquest mecanisme de negociació per posar en qüestió normes de l'Estat".

defensada per la Generalitat (en molts casos avalada pel Consell de Garanties Estatutàries), també l'Estat s'avingués a acordar la modificació de la norma controvertida. D'altra banda, s'observa significativament que l'Estat és menys procliu a no interposar recurs d'inconstitucionalitat en les negociacions tancades sense acord que no pas la Generalitat de Catalunya. En concret, l'Estat ha optat per la no interposició del recurs d'inconstitucionalitat en un 13,89% dels casos en què la negociació ha finalitzat sense acord, mentre que la Generalitat ha deixat de fer-ho en un 33,33% de les ocasions.

D'altra banda, cal fer esment que la majoria dels acords assolits són de tipus estrictament interpretatiu (66,67%), és a dir, acorden el sentit que cal donar a la norma controvertida i pacten com cal procedir en la seva aplicació. Proporcionalment, la resta d'acords (interpretatius i de modificació legal; interpretatius i de desenvolupament reglamentari; de desenvolupament reglamentari; i de modificació legal i interpretatius, de desenvolupament reglamentari i de modificació legal) resulten minoritaris.

Finalment, l'anàlisi empírica que hem dut a terme no ha pogut identificar cap vinculació significativa entre el volum de la producció legislativa i el nombre de negociacions, així com tampoc cap correlació clara entre l'ús de la via de l'article 33.2 de la LOTC i el color polític dels diferents governs. Altrament, s'han observat factors conjunturals que, més enllà del nombre de lleis, n'influencien l'aprovació i els continguts, així com paradoxes entre l'acció dels governs (en solitari o de coalició) i les lògiques parlamentàries.

Així mateix, cal posar de manifest que, de conformitat amb el que estableix el Reglament de la Comissió Bilateral, es publiquen tots els acords d'inici de les negociacions, així com també els acords assolits, la qual cosa permet garantir, en el cas català, un cert equilibri entre la discreció i la flexibilitat que requereixen aquests instruments de col·laboració i la necessària transparència en relació amb les negociacions iniciades i els acords finals signats.

De cara al futur, tal com s'ha esdevingut en els darrers temps, el context de crisi sanitària i socioeconòmica actual fa preveure que les agendes legislatives respectives tractin qüestions socials urgents que, des del prisma de la distribució competencial entre l'Estat i la Generalitat, són jurídicament problemàtiques (prestacions socials, ajuts econòmics, dret a l'habitatge, etc.), la qual cosa, unida a la legislació via decret llei, que pot donar lloc a una producció legislativa tècnicament menys reeixida, és probable que suposi nous conflictes competencials.

Tal com s'ha avançat, sembla raonable considerar que les eventuais controvèrsies que es puguin esdevenir en el futur es vehiculin mitjançant l'instrument previst a l'article 33.2 de la LOTC. En aquest sentit, i tenint present especialment la tendència observada el darrer any, és plausible la hipòtesi que, a la pràctica, la negociació via article 33.2 LOTC pugui esdevenir, amb caràcter general, el pas previ habitual a la interposició de recursos d'inconstitucionalitat i que, per contra, només en els casos de normes amb rang de llei en relació amb les quals hi hagi una forta discrepància política, es recorri directament al Tribunal Constitucional. Això implicaria el triomf de la cooperació per sobre la judicialització dels conflictes, la qual cosa caldria valorar molt positivament.

D'altra banda, seria desitjable que en aquelles negociacions en què no s'assolís cap acord i s'optés per interposar el corresponent recurs d'inconstitucionalitat, l'Estat no sol·licités la suspensió de la norma via article 161.2 CE. Si aquest fos el capteniment futur de l'Estat, es donaria resposta a les aportacions doctrinals⁴⁸ que han qüestionat la suspensió de la norma controvertida en cas d'impugnació quan ha estat plenament aplicada durant els 9 mesos en què ha estat objecte de negociació.

En darrer terme, en un context de possible increment de l'activitat negociadora per la via de l'article 33.2 de la LOTC, l'opció establerta en el Reglament de la Comissió Bilateral d'optar per delegar aquesta negociació en una subcomissió específica s'ha de valorar necessàriament com un encert. Això no obstant, seria desitjable que es donés compliment estricte a les previsions estatutàries i que la Comissió Bilateral es reunís almenys dues vegades l'any⁴⁹ i que, en aquest marc, i d'acord amb les previsions de l'Estatut, es fes una valoració periòdica dels conflictes competencials plantejats entre les dues parts, així com del funcionament dels mecanismes de

48 *Vid.* González Beilfuss (2007: 31) i Roig Molés (2015: 60).

49 A la data de tancament d'aquest article (30.05.2021), la darrera reunió de la Comissió Bilateral Generalitat-Estat havia tingut lloc l'1 d'agost de 2018.

col·laboració establerts, tot proposant, si es considerés oportú, mesures per evitar la conflictivitat i millorar la cooperació.

Referències bibliogràfiques i altres fonts

- Alberton, Mariachiara. (2020). La praxis de las relaciones intergubernamentales en España: un examen cuantitativo y cualitativo de la cooperación en materia ambiental. *Revista Catalana de Dret Ambiental*, 11(2), 1-44.
- Arbós Marín, Xavier. (2014). Acuerdos prejudiciales y conflictos intergubernamentales sobre normas con rango de ley. *Teoría y Realidad Constitucional*, 34, 129-154.
- Casas i Rondoní, Marc. (2011). [La Comissió Bilateral Generalitat-Estat: regulació i activitat pràctica](#). *Revista Catalana de Dret Públic*, 42, 335-365.
- Castrillo Vivancos, Daniel. (2016). La actuación de la Comisión Bilateral Generalitat – Estado en el Procedimiento del artículo 33.2 de la LOTC: Un cauce apto para la cooperación intergubernamental (Treball de Final de Grau de Dret, Universitat Autònoma de Barcelona) (Directora: Dra. María Jesús García Morales).
- García Morales, María Jesús. (2008). Los instrumentos de las relaciones intergubernamentales. *Revista Activitat Parlamentària*, 15 (Especial Relacions Intergovernamentals), 48-62.
- García Morales, María Jesús. (2016). El Gobierno central y los Gobiernos autonómicos en España ¿trabajan juntos? *Istituzioni del Federalismo*, 1, 117-161.
- Gimeno Fernández, Clàudia. (2020). Un èxit només parcial: avaluació dels primers vint anys d'acords al si de la Comissió Bilateral de Cooperació Estat-Generalitat Valenciana. *Revista Catalana de Dret Públic*, 61, 157-170. <https://doi.org/10.2436/rcdp.i61.2020.3442>.
- González Beilfuss, Markus. (2007). La resolución extrajudicial de las discrepancias competenciales entre el Estado y las Comunidades Autónomas: el mecanismo del artículo 33.2 de la LOTC. Dins *Informe comunidades autónomas 2007* (p. 17-45). Barcelona: Institut de Dret Públic (UB).
- Latorre Vila, Luis. (2013). ¿Competencia legislativa de las comisiones bilaterales de cooperación? El Acuerdo de la Comisión bilateral de cooperación Aragón-Estado en relación con la Ley 5/2012, de 7 de junio, de estabilidad presupuestaria de Aragón. *Cuadernos Manuel Giménez Abad*, 6, 80-100.
- Martín i Alonso, Gerard. (2021). Tribunal Constitucional i tensions territorials: la doctrina constitucional durant l'any 2020. *Revista d'Estudis Autonòmics i Federals*, 33, 215-255.
- Pérez Velasco, M. Mar. (2010). [Comentari de la Sentència del Tribunal Constitucional que resol el recurs d'inconstitucionalitat presentat pel PP contra l'Estatut d'autonomia de Catalunya: Comissió Bilateral Generalitat-Estat \(art. 183 EAC\)](#). *Revista Catalana de Dret Públic, especial Sentència 31/2010 del Tribunal Constitucional, sobre l'Estatut d'autonomia de Catalunya de 2006*, 385-391.
- Requejo, Ferran, Grau, Mireia, Martín, Gerard, Mora, Helena, i Sanjaume, Marc. (2019). Informe 2/2019 de l'Institut d'Estudis de l'Autogovern. Dins *Autogovern i relacions intergovernamentals en les democràcies actuals: El cas de Catalunya*. Barcelona.
- Ridaura Martínez, Maria Josefa. (2007). Las comisiones bilaterales de cooperación en el sistema autonómico español. *Cuadernos Constitucionales de la Cátedra Fadrique Furió Ceriol*, 60-61.
- Ridaura Martínez, Maria Josefa. (2010). Comisiones Bilaterales de Cooperación y Nuevos Estatutos de Autonomía. Dins Javier Francisco García Roca i Enoch Albertí Rovira (coords.), *Treinta años de Constitución*. València: Tirant lo Blanch.

Roig Molés, Eduard. (2015). Contenido y eficacia de los acuerdos de las Comisiones Bilaterales en el procedimiento del artículo 33.2 LOTC. Dins *Informe comunidades autónomas 2015* (p. 39-70). Barcelona: Institut de Dret Públic (UB).

Ruiz González, José Gabriel. (2012). La cooperación intergubernamental en el Estado autonómico: Situación y perspectivas. *Revista d'Estudis Autonòmics i Federals*, 15, 287-328.

Web del Departament de la Presidència (apartat de "[Conflictivitat constitucional](#)").

Web del Ministeri de Política Territorial (apartat "[Comissions Bilaterals de Cooperació](#)").

Annex 1. Procediments de negociació bilateral iniciats d'acord amb l'article 33.2 LOTC (Catalunya) 2000-2020 (ordenats del cas més recent al més antic)

1. Llei 11/2020, de 18 de setembre, de mesures urgents en matèria de contenció de rendes en els contractes d'arrendament d'habitatge i de modificació de la Llei 18/2007, de la Llei 24/2015 i de la Llei 4/2016, relatives a la protecció del dret a l'habitatge.
2. Llei 9/2020, de 31 de juliol, de modificació del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família, i de la Llei 15/2009, de mediació en l'àmbit del dret privat.
3. Llei 8/2020, del 30 de juliol, de protecció i ordenació del litoral.
4. *Real Decreto-ley 20/2020, de 29 de mayo, por el que se establece el ingreso mínimo vital.*
5. Llei 5/2020, del 29 d'abril, de mesures fiscals, financeres, administratives i del sector públic i de creació de l'impost sobre les instal·lacions que incideixen en el medi ambient.
6. Llei 4/2020, del 29 d'abril, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2020.
7. *Real Decreto-ley 11/2020, de 31 de marzo, por el que se adoptan medidas urgentes complementarias en el ámbito social y económico para hacer frente al COVID-19.*
8. Decret llei 8/2020, de 24 de març, de modificació parcial del Decret llei 7/2020, de 17 de març, de mesures urgents en matèria de contractació pública, de salut i gestió de residus sanitaris, de transparència, de transport públic i en matèria tributària i econòmica, i d'adopció d'altres mesures complementàries.
9. Llei 2/2020, de 5 de març, de la vitivinicultura.
10. Decret llei 1/2020, de 21 de gener, pel qual es modifica el Decret llei 17/2019, de 23 de desembre, de mesures urgents per millorar l'accés a l'habitatge.
11. Decret llei 17/2019, de 23 de desembre, de mesures urgents per millorar l'accés a l'habitatge.
12. Llei 10/2019, de 23 de desembre, de ports i de transport en aigües marítimes i continentals.
13. Decret llei 16/2019, de 26 de novembre, de mesures urgents per a l'emergència climàtica i l'impuls a les energies renovables.
14. Llei 3/2019, de 17 de juny, dels espais agraris.
15. *Real Decreto-Ley 6/2019, de 1 de marzo, de medidas urgentes para garantía de la igualdad de trato y de oportunidades entre mujeres y hombres en el empleo y la ocupación.*
16. Decret llei 3/2019, de 22 de gener, sobre l'increment retributiu per a l'any 2019 i la recuperació parcial de l'import de la paga extraordinària de l'any 2013 per al personal del sector públic de la Generalitat de Catalunya.

17. *Real Decreto-Ley 20/2018, de 7 de diciembre, de medidas urgentes para el impulso de la competitividad económica en el sector de la industria y el comercio en España.*
18. Llei 6/2018, de 3 de juliol, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2018.
19. Llei 9/2017, de 27 de juny, d'universalització de l'assistència sanitària amb càrrec a fons públics per mitjà del Servei Català de la Salut.
20. Llei 5/2017, de 28 de març, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic i de creació i regulació dels impostos sobre grans establiments comercials, sobre estades en establiments turístics, sobre elements radiotòxics, sobre begudes ensucrades envasades i sobre emissions de diòxid de carboni.
21. Llei 4/2016, de 23 de desembre, de mesures de protecció del dret a l'habitatge de les persones en risc d'exclusió residencial.
22. Decret llei 3/2016, de 31 de maig, de mesures urgents en matèria de contractació pública.
23. Decret llei 4/2015, de 29 de desembre, de necessitats financeres del sector públic i altres mesures urgents en pròrroga pressupostària.
24. *Ley 45/2015, de 14 de octubre, de voluntariado.*
25. *Ley 43/2015, de 9 de octubre, del Tercer Sector de Acción Social.*
26. *Ley 39/2015, de 1 de octubre, del Procedimiento Administrativo común de las Administraciones Públicas.*
27. *Ley 40/2015, de 1 de octubre, del Régimen Jurídico del Sector Público.*
28. *Ley 37/2015, de 29 de septiembre, de carreteras.*
29. *Ley 33/2015, de 21 de septiembre, por la que se modifica la Ley 42/2007, de 13 de diciembre, del Patrimonio Natural y de la Biodiversidad.*
30. *Ley 30/2015, de 9 de septiembre, por la que se regula el Sistema de Formación Profesional para el empleo en el ámbito laboral.*
31. Llei 19/2015, de 29 de juliol, d'incorporació de la propietat temporal i de la propietat compartida al llibre cinquè del Codi civil de Catalunya.
32. Llei 24/2015, de 29 de juliol, de mesures urgents per a afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica.
33. *Ley 26/2015, de 28 de julio, de modificación del sistema de protección a la infancia y a la adolescencia.*
34. Decret llei 2/2015, de 28 de juliol, pel qual es modifica parcialment el text refós de la Llei de l'Institut Català de Finances, aprovat pel Decret legislatiu 4/2002, de 24 de desembre.
35. Llei 14/2015, de 21 de juliol, de l'impost sobre els habitatges buits i de modificació de normes tributàries i de la Llei 3/2012.
36. Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes.
37. Llei 16/2015, de 21 de juliol, de simplificació de l'activitat administrativa de l'Administració de la Generalitat i dels governs locals de Catalunya i de l'impuls de l'activitat econòmica.
38. *Ley 17/2015, de 9 de julio, del Sistema Nacional de Protección Civil.*
39. Llei 10/2015, de 19 de juny, de la formació i qualificació professionals.
40. Llei 8/2015, de 10 de juny, de creació del municipi de Medinyà.

41. *Ley 10/2015, de 26 de mayo, para la salvaguarda del Patrimonio Cultural Inmaterial.*
42. Llei 7/2015, de 14 de maig, de modificació de la Llei 3/2008, de l'exercici de les professions de l'esport.
43. *Real decreto-Ley 4/2015, de 22 de marzo, para la reforma urgente del Sistema de Formación Profesional para el Empleo en el ámbito laboral.*
44. Llei 1/2015, de 5 de febrer, del règim especial d'Aran.
45. Llei 20/2014, de 29 de desembre, de modificació de la Llei 22/2010, de 20 de juliol, del Codi de consum de Catalunya, per a la millora de la protecció de les persones consumidores en matèria de crèdits i préstecs hipotecaris, vulnerabilitat econòmica i relacions de consum.
46. Decret llei 7/2014, de 23 de desembre, pel qual es deroga la lletra b) de l'apartat 3 i el segon paràgraf de l'apartat 4 de l'article 9 del Decret llei 1/2009, de 22 de desembre, d'ordenació dels equipaments comercials.
47. Decret llei 8/2014, de 23 de desembre, pel qual es crea el Registre de traductors i intèrprets judicials per a la seva actuació davant els òrgans judicials amb seu a Catalunya.
48. Llei 18/2014, de 23 de desembre, de modificació de la Carta municipal de Barcelona.
49. Llei 15/2014, de 4 de desembre, de l'impost sobre la provisió de continguts per part de prestacions de serveis de comunicacions electròniques i de foment del sector i la difusió de la cultura digital.
50. Llei 12/2014, de 10 d'octubre, de l'impost sobre l'emissió d'òxids de nitrogen a l'atmosfera produïda per l'aviació comercial, de l'impost sobre l'emissió de gasos i partícules a l'atmosfera produïda per la indústria i de l'impost sobre la producció d'energia elèctrica d'origen nuclear.
51. *Ley 15/2014, de 16 de septiembre, de racionalización del Sector Público y otras medidas de reforma administrativa.*
52. *Real decreto ley 8/2014, de 4 de julio, de aprobación de medidas urgentes para el crecimiento, la competitividad y la eficiencia.*
53. Llei 6/2014, de 10 de juny, de modificació de la Llei 2/1989, de 16 de febrer, sobre centres recreatius, turístics i d'establiment de normes en matèria de tributació, comerç i joc.
54. *Ley 9/2014, de 9 de mayo, General de Telecomunicaciones.*
55. Llei 4/2014, de 4 d'abril, de l'impost sobre els dipòsits a les entitats de crèdit.
56. *Ley 2/2014, de 25 de marzo, de la Acción y del Servicio Exterior del Estado.*
57. Llei 3/2014, de 19 de febrer, d'horaris comercials i de mesures per a determinades activitats de promoció.
58. Llei 1/2014, de 27 de gener, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2014.
59. Llei 2/2014, de 27 de gener, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic.
60. Decret llei 6/2013, de 23 de desembre, pel qual es modifica la Llei 22/2010, de 20 de juliol, del Codi de consum de Catalunya (decret derogat).
61. *Ley orgánica 4/2013, de 28 de junio, de reforma del Consejo General del Poder Judicial, por la que se modifica la Ley orgánica 6/1985, de 1 de julio, del poder judicial.*
62. Llei 9/2012, de 25 de juliol, de modificació del text refós de la llei de caixes d'estalvis de Catalunya.
63. *Real decreto ley 20/2012, de 13 de julio, de medidas para garantizar la estabilidad presupuestaria y de fomento de la competitividad.*

64. *Ley 2/2012, de 29 de junio, de Presupuestos Generales del Estado para el año 2012.*
65. Llei 6/2012, de 17 de maig, d'estabilitat pressupostària.
66. *Ley Orgánica 2/2012, de 27 de abril, de Estabilidad Presupuestaria y Sostenibilidad Financiera.*
67. *Real decreto ley 14/2012, de 20 de abril, de medidas urgentes de racionalización del gasto público en el ámbito educativo.*
68. *Real decreto ley 16/2012, de 20 de abril, de medidas urgentes para garantizar la sostenibilidad del Sistema nacional de salud y mejorar la calidad y seguridad de sus prestaciones.*
69. Llei 5/2012, de 20 de març, de mesures fiscals, financeres i administratives i de creació de l'impost sobre les estades en establiments turístics.
70. Llei 2/2012, del 22 de febrer, de modificació de diverses lleis en matèria audiovisual.
71. Llei 3/2012, de 22 de febrer, de modificació del text refós de la Llei d'urbanisme, aprovat pel Decret legislatiu 1/2010, de 3 d'agost.
72. Llei 10/2011, de 29 de desembre, de simplificació i millorament de la regulació normativa.
73. Llei 9/2011, de 29 de desembre, de promoció de l'activitat econòmica.
74. Llei 6/2011, de 27 de juliol, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2011.
75. *Real decreto ley 8/2011, de 1 de julio, de medidas de apoyo a los deudores hipotecarios, de control del gasto público y cancelación de deudas con empresas y autónomos contraídas por las entidades locales, de fomento de la actividad empresarial e impulso de la rehabilitación y de simplificación administrativa.*
76. *Ley 2/2011, de 4 de marzo, de Economía Sostenible.*
77. *Ley 40/2010, de 29 de diciembre, de almacenamiento geológico de dióxido de carbono.*
78. Decret legislatiu 3/2010, de 5 d'octubre, per a l'adequació de normes amb rang de llei a la Directiva 2006/123/CE, del Parlament i del Consell, de 12 de desembre de 2006, relativa als serveis al mercat interior.
79. Llei 34/2010, d'1 d'octubre, de regulació de les festes tradicionals amb bous.
80. Llei 35/2010, d'1 d'octubre, de l'occità, aranès a l'Aran.
81. Llei 30/2010, de 3 d'agost, de vegueries.
82. Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família.
83. Llei 22/2010, de 20 de juliol, del Codi de consum de Catalunya.
84. Llei 21/2010, de 7 de juliol, d'accés a l'assistència sanitària de cobertura pública a càrrec del Servei Català de la Salut.
85. *Ley 7/2010, de 31 de marzo, General de Comunicación Audiovisual.*
86. Llei 4/2010, de 17 de març, de consultes populars per via de referèndum.
87. Llei 2/2010, de 18 de febrer, de pesca i acció marítimes.
88. Llei 24/2009, del 23 de desembre, del Síndic de Greuges.
89. *Ley 25/2009, de 22 de diciembre, de modificación de diversas leyes para su adaptación a la Ley sobre el libre acceso a las actividades de servicios y su ejercicio.*

90. *Real decreto-ley 13/2009, de 26 de octubre, por el cual se crea el Fondo Estatal para el Empleo y la Sostenibilidad Local.*
91. Llei 14/2009, de 22 de juliol, d'aeroports, heliports i altres infraestructures aeroportuàries.
92. Llei 2/2009, de 10 de juliol, d'educació.
93. *Ley 5/2009, de 29 de junio, por la cual se modifican la Ley 24/1988, de 28 de julio, del mercado de valores, la Ley 26/1988, de 29 de julio, sobre disciplina e intervención de las entidades de crédito y el texto refundido de la Ley de ordenación y supervisión de los seguros privados, aprobado por el Real decreto legislativo 6/2004, de 29 de octubre, para la reforma del régimen de participaciones significativas en empresas de servicios de inversión, en entidades de crédito y en entidades aseguradoras.*
94. *Real decreto-ley 9/2009, de 26 de junio, sobre reestructuración bancaria y reforzamiento de los recursos propios de las entidades de crédito.*
95. *Real decreto ley 6/2009, de 30 de abril, por el cual se adoptan determinadas medidas en el sector energético y se aprueba el bono social.*
96. Llei 5/2009, de 28 d'abril, dels recursos contra la qualificació negativa dels títols o les clàusules concretes en matèria de dret català que s'hagin d'inscriure en un registre de la propietat, mercantil o de béns mobles de Catalunya.
97. *Ley 2/2009, de 31 de marzo per la que se regula la contratación con los consumidores de préstamos o créditos hipotecarios y de servicios de intermediación para la celebración de contratos de préstamos o de crédito.*
98. Llei 1/2009, de 12 de febrer, de l'Autoritat Catalana de la Competència.
99. Llei 18/2008, de 23 de desembre, de garantia i qualitat del subministrament elèctric.
100. Llei 4/2008, de 24 d'abril, del llibre tercer del Codi civil de Catalunya relatiu a les persones jurídiques.
101. Llei 3/2008, de 23 d'abril, de l'exercici de les professions de l'esport.
102. Llei de Catalunya 18/2007, de 28 de desembre, del dret a l'habitatge.
103. *Ley 49/2007, de 26 de diciembre, por la que se establece el régimen de infracciones y sanciones en materia de igualdad de oportunidades, no discriminación y accesibilidad universal de las personas con discapacidad.*
104. *Ley 45/2007, de 13 de diciembre, para el desarrollo sostenible del medio rural.*
105. *Ley Orgánica 9/2007, de 8 de octubre, de modificación de la Ley Orgánica 5/1985, de 19 de junio, del Régimen Electoral General.*
106. Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic.
107. Llei 4/2006, de 31 de març, ferroviària.
108. Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya.
109. Llei 8/2004, de 23 de desembre, d'horaris comercials.
110. *Ley 1/2004, de 21 de diciembre, de Horarios Comerciales.*
111. Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents.

Font: [web](#) del Departament de la Presidència.

Annex 2. Procediments de negociació bilateral (art. 33.2 LOTC) closos amb acord (total o parcial) final (Catalunya) 2000-2020 (del cas més recent al més antic)

1. Llei 8/2020, del 30 de juliol, de protecció i ordenació del litoral (acord parcial).
2. Llei 5/2020, del 29 d'abril, de mesures fiscals, financeres, administratives i del sector públic i de creació de l'impost sobre les instal·lacions que incideixen en el medi ambient (acord parcial).
3. Llei 4/2020, del 29 d'abril, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2020.
4. *Real Decreto-ley 11/2020, de 31 de marzo, por el que se adoptan medidas urgentes complementarias en el ámbito social y económico para hacer frente al COVID-19.*
5. Decret llei 8/2020, de 24 de març, de modificació parcial del Decret llei 7/2020, de 17 de març, de mesures urgents en matèria de contractació pública, de salut i gestió de residus sanitaris, de transparència, de transport públic i en matèria tributària i econòmica, i d'adopció d'altres mesures complementàries.
6. Llei 2/2020, del 5 de març, de la vitivinicultura.
7. Llei 10/2019, del 23 de desembre, de ports i de transport en aigües marítimes i continentals.
8. Decret llei 16/2019, de 26 de novembre, de mesures urgents per a l'emergència climàtica i l'impuls a les energies renovables.
9. Llei 3/2019, de 17 de juny, dels espais agraris.
10. *Real Decreto-Ley 6/2019, de 1 de marzo, de medidas urgentes para garantía de la igualdad de trato y de oportunidades entre mujeres y hombres en el empleo y la ocupación.*
11. Decret llei 3/2019, de 22 de gener, sobre l'increment retributiu per a l'any 2019 i la recuperació parcial de l'import de la paga extraordinària de l'any 2013 per al personal del sector públic de la Generalitat de Catalunya.
12. *Real Decreto-Ley 20/2018, de 7 de diciembre, de medidas urgentes para el impulso de la competitividad económica en el sector de la industria y el comercio en España.*
13. Decret llei 3/2016, de 31 de maig, de mesures urgents en matèria de contractació pública.
14. Decret llei 4/2015, de 29 de desembre, de necessitats financeres del sector públic i altres mesures urgents en pròrroga pressupostària.
15. *Ley 45/2015, de 14 de octubre, de voluntariado.*
16. *Ley 43/2015, de 9 de octubre, del Tercer Sector de Acción Social.*
17. *Ley 37/2015, de 29 de septiembre, de carreteras.*
18. *Ley 33/2015, de 21 de septiembre, por la que se modifica la Ley 42/2007, de 13 de diciembre, del Patrimonio Natural y de la Biodiversidad.*
19. *Ley 26/2015, de 28 de julio, de modificación del sistema de protección a la infancia y a la adolescencia.*
20. Decret llei 2/2015, de 28 de juliol, pel qual es modifica parcialment el text refós de la Llei de l'Institut Català de Finances, aprovat pel Decret legislatiu 4/2002, de 24 de desembre.
21. Llei 16/2015, de 21 de juliol, de simplificació de l'activitat administrativa de l'Administració de la Generalitat i dels governs locals de Catalunya i de l'impuls de l'activitat econòmica (acord parcial).
22. Llei 10/2015, de 19 de juny, de la formació i qualificació professionals.

23. *Ley 10/2015, de 26 de mayo, para la salvaguarda del Patrimonio Cultural Inmaterial.*
24. Llei 1/2015, de 5 de febrer, del règim especial d'Aran.
25. Decret llei 8/2014, de 23 de desembre, pel qual es crea el Registre de traductors i intèrprets judicials per a la seva actuació davant els òrgans judicials amb seu a Catalunya.
26. Llei 18/2014, de 23 de desembre, de modificació de la Carta municipal de Barcelona.
27. Llei 6/2014, de 10 de juny, de modificació de la Llei 2/1989, de 16 de febrer, sobre centres recreatius, turístics i d'establiment de normes en matèria de tributació, comerç i joc.
28. Llei 1/2014, de 27 de gener, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2014.
29. Llei 9/2012, de 25 de juliol, de modificació del text refós de la Llei de caixes d'estalvis de Catalunya.
30. Llei 6/2012, de 17 de maig, d'estabilitat pressupostària.
31. *Ley Orgánica 2/2012, de 27 de abril, de Estabilidad Presupuestaria y Sostenibilidad Financiera.*
32. Llei 10/2011, de 29 de desembre, de simplificació i millorament de la regulació normativa.
33. Llei 6/2011, de 27 de juliol, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2011.
34. Decret legislatiu 3/2010, de 5 d'octubre, per a l'adequació de normes amb rang de llei a la Directiva 2006/123/CE, del Parlament i del Consell, de 12 de desembre de 2006, relativa als serveis al mercat interior.
35. Llei 34/2010, d'1 d'octubre, de regulació de les festes tradicionals amb bous.
36. Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família.
37. Llei 22/2010, de 20 de juliol, del Codi de consum de Catalunya.
38. Llei 21/2010, de 7 de juliol, d'accés a l'assistència sanitària de cobertura pública a càrrec del Servei Català de la Salut.
39. Llei 2/2010, de 18 de febrer, de pesca i acció marítimes.
40. *Ley 25/2009, de 22 de diciembre, de modificación de diversas leyes para su adaptación a la Ley sobre el libre acceso a las actividades de servicios y su ejercicio.*
41. Llei 14/2009, de 22 de juliol, d'aeroports, heliports i altres infraestructures aeroportuàries.
42. Llei 2/2009, de 10 de juliol, d'educació.
43. Llei 1/2009, de 12 de febrer, de l'Autoritat Catalana de la Competència.
44. Llei 18/2008, de 23 de desembre, de garantia i qualitat del subministrament elèctric.
45. Llei 4/2008, de 24 d'abril, del llibre tercer del Codi civil de Catalunya relatiu a les persones jurídiques.
46. Llei 3/2008, de 23 d'abril, de l'exercici de les professions de l'esport.
47. Llei de Catalunya 18/2007, de 28 de desembre, del dret a l'habitatge.
48. *Ley 49/2007, de 26 de diciembre, por la que se establece el régimen de infracciones y sanciones en materia de igualdad de oportunidades, no discriminación y accesibilidad universal de las personas con discapacidad.*
49. *Ley 45/2007, de 13 de diciembre, para el desarrollo sostenible del medio rural.*

50. *Ley Orgánica 9/2007, de 8 de octubre, de modificación de la Ley Orgánica 5/1985, de 19 de junio, del Régimen Electoral General.*

51. Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic.

Font: [web](#) del Departament de la Presidència.